

DE OORLOG, 10 november 1918
 [ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 29328]

[Zondag 10 november 1918]

Inhoudsopgave 10 november 1918

[ALGEMEEN HANDELSBLAD, No. 29328]	1
DE OORLOG	2
Politiek Weekoverzicht.	2
Keizer Wilhelm II.	5
Het Belangrijkste Nieuws.	7
Binnenland.	7
Buitenland.	7
De vredesstap der Centralen.	7
De Duitse parlementairs.	7
Geruchten van Duitse zijde verspreid.	7
De wapenstilstand.	8
Een verzuim van Oostenrijk.	9
Van het Westelijk oorlogsterrein.	9
De Engelsche in Maubeuge.	9
Fransch legerbericht.	9
Engelsch legerbericht.	9
Amerikaansch legerbericht.	9
Duitsch legerbericht.	9
DUI TSCHLAND.	9
Een manifest van de soc. dem. partij.	9
De revolutie in Berlijn.	10
Ebert rijkskanselier.	10
Een oproep van Ebert.	10
De revolutionaire beweging.	10
In Keulen.	11
Het derde eskader.	12
Opstand te Aken.	12
De koning van Wurttemberg.	12
Het Wolffbureau bezet.	12
OOSTENRIJK-HONGARIJE.	12
Karolyi en Franchet d'Espery.	12
De terugkeerende legers.	12
In Tirol.	12
In Bohemen.	13
De kansen van koning Karl.	13
Bosnië sluit zich aan bij Zuid-Slavië.	13
Sluiting der grens.	13
De Duitsh inwoners van Hongarije.	13
De Tsjechen en Duitsh Oostenrijk.	13
Wilson aan de bevrijde volken.	13
ENGELAND.	13
De verkiezingen.	13
De Lord Mayor's show.	14
ITALIË.	14
Het Italiaansch legerbericht.	14
RUSLAND.	14
De Engelschen te Odessa.	14
De hulp der geassocieerden ingeroepen tegen de bolsjewiki.	14
ROEMENIE.	14
Het kabinet afgetreden.	14
TURKIJE.	14
Nog geen vloten der geallieerden te Konstantinopel.	14
ZWITSERLAND.	14
De Bondsraad en het Bolsjewisme.	14
Keizerlijke gasten.	14
De revolutionaire beweging.	14
FINLAND.	15
De toestand.	15
SPANJE.	15
De kabinetscrisis.	15

VEREENIGDE STATEN.	15
Vijandelijke eigendom.	15
Effecten- en Geldmarkt.	15
Wekelijksch Overzicht.	15
De Spaansche griep.	22
Gemengde berichten.	22
Spaansche Griep.	22
Van de vlucht terug.	22
In den grond gestopt.	22
Nederland en de Oorlog.	22
De revolutie in Duitschland.	22
De vluchtelingen.	23
Uit Zeeuwsch-Vlaanderen.	24
De hospitaalschepen.	24
Duitsche vliegmaschine gedaald. Twee dooden.	24
TIJDSCHRIFTEN.	25
BEURS EN NIJVERHEID.	25
Petroleumproductie uit steenkolen.	25
Uit de Ver. Staten.	25

5

EDITIE VAN 2 UUR. OCHTENBLAD, Eerste Blad. Dit nummer bestaat uit drie bladen.

DE OORLOG

10 **De revolutionaire beweging in Duitschland. – Ebert rijkskanselier. – Een nieuwe regering gevormd. – Het Roemeensche ministerie afgetreden.**

Politiek Weekoverzicht.

15 "De verwoestingen van den dertigjarigen oorlog samengeperst in drie of vier jaren en over het geheele continent verspreid; hongersnood, epidemiën, algemeene, door acute nood veroorzaakte verwildering van de legers en van de volksmassa's; reddelooze verwarring van ons kunstig raderwerk in handel, industrie en crediet, eindigend in een algemeen bankroet; ineenstorting van de oude staten en hun traditioneels staatswijsheid aldus, dat de kronen bij dozijnen over het plaveisel rollen en er
20 niemand is om ze op te rapen, slechts een resultaat beslist zeker: de algemeene uitputting en de vorming van voorwaarden voor de eindelijke zegepraal van de arbeidersklasse". Aldus te Friedrich Engels, de vriend en medewerker van Karl Marx, reeds tientallen jaren geleden de beteekenis van een wereldoorlog, die ook hij voorzag al hoopte hij dat de heerschende klassen in Europa in het besef dezer gevaren
25 het uiterste zouden weten te vermijden. Het uiterste is echter niet vermeden, de wereldoorlog is uitgebroken en nu na bijna vier-en-een-half jaar het einde nadert, kunnen we beoordeelen in hoeverre de voorspelling van Engels juist is geweest. Voor de landen, die in de gruwelijke worsteling het onderspit hebben gedolven is er zeer zeker veel van uitgekomen. De overwinning, die de nationalistische instincten der
30 volken prikkelt, maakt toegeeflijk jegens begane fouten en bevestigt althans voorloopig de positie der regeerders, aan wier leiding het gelukkige resultaat is te danken. De nederlaag echter sluit elke toegeeflijkheid uit en doet met alle felheid de gevoelens tot uiting komen, die de teleurstelling over de mislukking van alle
35 schoone verwachtingen, over de tevergeefs gebrachte offers, het nutteloos doorstane lijden wekt. Welke ook de diepere oorzaken waren van de Russische revolutie – reeds zoolang smeulend en al eerder opgevlamd maar toen weer onderdrukt – het was de nederlaag, het was de militaire ineenstorting die den bodem bereidde voor het
40 welslagen van een omwenteling, die eens begonnen, niet meer was te stuiten en nu al het bestaande dreigt te vernietigen.
Het was de nederlaag, die Ferdinand van Coburg als balling uit Bulgarije verdreef. Het was de nederlaag, die de oude Habsburgsche monarchie deed ineenstorten en het is de nederlaag, die thans in Duitschland tot oproer en revolutionaire bewegingen leidt, en er een stemming heeft gewekt, die breede kringen van het volk toegankelijk maakten voor de propaganda van die revolutionaire woordvoerders en leiders. En waardoor ook
45 leger en vloot zijn aangetast, wier zenuwkracht is geschokt, nu alle heldhaftige inspanning ten spijt, ten slotte toch de tegenstander als overwinnaar moet worden erkend. Het is trouwens te begrijpen dat juist onder de Duitsche militairen, zich de eerste revolutionaire symptomen vertoonden. Bij het Duitsche leger en de Duitsche vloot immers, waarvan de leiding van hoog tot laag geheel en al doortrokken was van
50 den geest van het ancien régime moest het oude stelsel van straffe krijgstuicht en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid wel ineenstorten, toen de tegenslagen het geloof en

vertrouwen in de voortreffelijkheid van dit stelsel en van de leiders ondermijnden. Bij de legers te velde is dat natuurlijk niet zoo dadelijk te verwachten, hier is het besef levendig - wat er ook in de zielen moge gisten en woelen - dat elke verbreking van het verband slechts nadeel kan brengen, voor zichzelf, wijl ze zich door bloedige bestraffing door den vijand zou wreken. Maar bij de troepen in het binnenland door vrees voor den vijand niet weerhouden, bij de matrozen van de groote vloot, door langen dienst - wachtdienst alleen, nauwelijks een enkele maal verlevendigd door een actie tegen den vijand, die de zenuwen staalt - gedemoraliseerd, was het terrein gunstig voor de revolutionairen, die in het troebele van ontevredenheid en teleurstellinghopen te visschen.

Welke invloed daarbij nog in het bijzonder door de Russische propaganda is geoeffend, zal nader moeten blijken al is reeds van de door het Russische gezantschap gesteunde agitatie veel aan het licht gekomen. Maar er was een stemming ontstaan, die voor deze propaganda en die der Deutsche bolsjeviki een maar al te gunstigen bodem aanbod. De ernst van den toestand werd door de nieuwe Deutsche regeering, die zonder dralen haar vredesactie en haren hervormingsarbeid voortzette, volkomen ingezien. Die ernst werd ook volkomen beseft door de Deutsche sociaal-democratie, die geen gelegenheid liet voorbijgaan om tot bezonnenheid te manen en te waarschuwen voor de ernstige gevaren, die in deze voor het land zoo noodlottige dagen, van een bolsjevisme. naar Russisch voorbeeld, het volk te wachten stonden. Echter die waarschuwingen zijn tevergeefs gebleken en op verschillende plaatsen braken muiterijen en oproeren uit. Nu het eenmaal zoover is gekomen, tracht de sociaal-democratische partij, die ten slotte toch een revolutionaire partij is, zich van de beweging meester te maken, zich aan het hoofd te stellen, en de revolutionaire stemming te gebruiken ten einde de voorwaarden te scheppen, die haar in staat zullen stellen haar politiek en sociaal program te verwezenlijken, haar doel: de omverwerping van het kapitalistische stelsel en de socialiseering van staat en maatschappij te bereiken. De voorwaarden ter voorbereiding van zulk een ommekeer slechts, want de leiders der Deutsche sociaal-democratie weten te goed, dat het socialistisch einddoel maar niet zoo in één slag te veroveren is, dat dit slechts te bereiken is lang den weg der evolutie, niet langs dien van het geweld. Zij weten ook dat alleen door samenwerking van alle waarlijk democratische elementen het land voor burgeroorlog en ondergang kan worden gered. En juist daarom doen zij thans de uiterste pogingen om de leiding van de revolutionair opgezweepte massa in handen te houden en de begonnen beweging te organiseren en in rustiger banen te leiden. De zegepraal van het bolsjewisme zou immers de ondergang zijn van de sociaaldemocratie. Hoezeer men dat in de Deutsche sociaal-democratie beseft blijkt wel uit het volgende citaat uit de "Vorwärts": "De phantastèn, die van een zuivere proletariërsregeering Haase-Ledebour spreken, of die zelfs reeds in hun gedachten een nog verder links staande regeering gevormd hebben, zweeft het Russische voorbeeld voor oogen, dat ze niet kennen. Kenden ze het, dan zouden waarschijnlijk ook zij niet gelooven, langs dezen weg iets voor hettoekomstig geluk van het volk te kunnen bereiken. Het bolsjewisme heeft tot dusver het Russische volk niet gelukkig gemaakt, helaas! Of het er ooit toe komen zal, is nog zeer de vraag! Men zou verstandig doen eerst de verdere resultaten af te wachten."

En in de "Sozialistische Monatshefte" schrijft dr. Conrad Schmidt over het "bijgeloof in het geweld", waarbij hij o.m. zegt: "Elk nummer van het door den ouden partijgenoot Paul Axelrod in opdracht van de Russische sociaal-democratische arbeiderspartij te Stockholm uitgegeven, in Rusland natuurlijk verboden, "Stimmen aus Russland" brengt schilderungen van het alle perken te buiten gaande terrorisme der bolsjeviki. De arrestatie van tienduizenden, de fusilleering van duizenden als gijzelaars illustreert te zamen met het door Radek, zij het ook voorloopig als particuliere meening, in het officieele bolsjewistische orgaan "Iswestya" gepubliceerde plan van een uitroeiing der bourgeoisie, een uitroeiing die de bloedige gruwelen van den Partholomeusnacht nog ten zeerste zou overtreffen, op zich zelf al de mate, waarin het blinde geloof aan het geweld, door den geest van den wereldoorlog gewekt, alle hinderpalen van verstandige overweging heeft omvergeworpen. Evengoed als van socialistische zijde er tegen wordt geprotesteerd, dat democratische leuzen door de geweldpolitiek van een veroveringszuchtig imperialisme worden gebruikt als voorspan, met het zelfde recht moet ook verklaard worden, dat de onder de socialistische leuze van een dictatuur van het proletariaat nagestreefde invoering van het terrorisme met het wezen en de wegen van een socialistische beweging in strijd is.

Wat in den door de omverwerping van de Tsaristische heerschappij geschapen toestand langs de banen, van democratische machtsontplooiing zonder terreur niet te bereiken was, zal ook met haar hulp zich niet laten afdwingen. Het kan er alleen toe bijdragen, dat in de oogen van de velen, die tusschen hetwezenlijke en het toeval van

historische nevenomstandigheden niet geleerd hebben te onderscheiden, de groote zaak van het socialisme, die metvan de democratie ten nauwste verband houdt, slecht wordt gemaakt." Zoo waarschuwen de Duitsche sociaal-democratische leiders, die volkomen de gevaren inzien, de geheele toekomst van het Duitsche volk bedreigen, als nu, terwijl het einde van de vreeselijke wereldworsteling nadert, een einde dat Deutschland en zijn volk bij al hetgeen reeds geofferd is, nog zoo zware offers zal opleggen, een burgeroorlog de maat der rampen volmeet en tot in verre toekomst het land, onmachtig dan om zich in krachtiger, arbeid van de toegebrachte slagen te herstellen, in diepe ellende zal dompelen.

De sociaal-democraten willen gelijk gezegd pogen de leiding der revolutionaire beweging in handen te houden en zij heb ben daarom den rijkskanselier verschillende eischen gesteld, welker voldoening naar zij meenen, hun het vertrouwen der revolutionaire massa's kan doen behouden. En hun voornaamste eisch was dan zeker wel den afstand van keizer en kroonprins – in wie het ancien regime, ondanks alle toegevendheid van den keizer jegens den modernen geest, is belichaamd. Het gaat in Deutschland zooals in het moderne Europa is te verwachten; een revolutie maakt geen halt bij de "bourgeoisphase", zooals de "Nation" onlangs opmerkte. "Vroeger of later zal een beweging, waarin socialisten de leiding hebben in zekeren vorm of omvang een sociale revolutie worden." Dat is gebleken in Rusland. Het blijkt nu ook in Deutschland. Maar Deutschland is geen Rusland en de toekomst, de naaste toekomst, misschien al, zal moeten leeren, of de revolutionair gedachte in Deutschland reeds zoo diep heeft wortel geschoten dat de "bcurgeoisphase" der democratische omwenteling, voor de bolsjewistische phase zal plaats maken. Waarschijnlijk is dat niet. In het besef van het groote gevaar van het bolsjevisme zullen bourgeoisie en socialisten tot samenwerking bereid zijn ten einde een voortgang in steeds meer extreme richting te stuiten, die ten slotte zou leiden tot een ineenstorting als in Rusland.

Veel zal hierbij afhangen van stemming én geest der van het front terugkeerende troepen, wier demobilisatie nu het einde van den strijd nadert, aanstaande is. En hoezeer men te dezer aanzien beduchtheid koestert blijkt zeker wel uit het manifest van den te München gevormden raad van arbeiders, soldaten en boeren, die spreekt van de noodzakelijkheid der sociaal-democratische revolutie "voordat de vijandelijke legers de grenzen overstroomden en voordat *na den wapenstilstand* *Duitsche troepen een chaos zouden veroorzaken*." De terugkeer van die millioenen mannen van het front stelt zeer zeker ook een der moeilijkste problemen aan de orde, die een regeering, welke het ook moge zijn, zal hebben op te lossen. En dat deze oplossing niet zal kunnen geschieden binnen de perken van een sociale en economische politiek in ouden stijl, wordt niet alleen van sociaal-democratische zijde betoogd. Nog dezer dagen is daarop gewezen door prof. Alfred Weber in het "Berl. Tagebl." "De quaestie der demobilisatie is niet slechts eene van arbeidsbemiddeling", schreef deze. "Het denkbeeld van 't terugkeeren der deelnemers aan den oorlog in de oude werkplaatsen is na een economische revolutie van vier jaren in vele opzichten utopisch, in elk opzicht echter onvoldoende, ook in verbinding met aanvullende werkverschaffing door openbare werken en dergelijke dingen. Het gaat voor het volksgevoelen in waarheid om het positieve aandeel der terugkeerende deelnemers aan den oorlog aan het geheele economische systeem, hun positie en rol ook als bezitters hierin, hun algemeene opkomst- en eigendomszorgen. Het gaat voor hen en de gedeposeerde middenlagen om het bestaan blijven of de geleidelijke opheffing van de door den oorlog geschapen plutocratie, om de vraag naar een nieuwe vorming van de volkshuishouding, waarin zij weder zichtbare economische en sociale vooruitzichten hebben, om een van de tegenwoordige verschillende klasseering, waarin niet meer de deken van een in den oorlog nieuw gewonnen rijkdom zich over hen uitstrekt, hun den toegang tot hun vroegere sociale positie verspert en hun dagelijks het beeld van hun hulpeloosheid en achter-uitzetting naast een terugstootend, als onzedelijk gevoeld "Protzendum" toont."

En de schrijver wil dus afrekenen met de oorlogswinsten, wil een vermogensheffing en een beschikbaarstelling van land, opdat de phantasie van het volk geen verdere consequenties zal trekken en zich geen destructief beeld van het economisch en sociaal oorlogsherstel zal vormen. "De principieele quaestie van de tegenwoordige maatschappelijke orde komt op den voorgrond. Alles brokkelt af, wat voor het radicaal geworden volksgevoelen uit het oude regime stamt... En in plaats hiervan zal een uit den nood en druk der tijden, uit buitenlandsche suggesties en uit het gevoel van de eigen te beloonen verrichting gemengde, eisch komen, die in nieuwe vorm en phantasiën gehuld is en welke consequenties men naar hun practische zijde geenszins kan afzien. Men leide dezen eisch in geregelde en mogelijke banen, men doe dat spoedig en met gebruikmaking van groote nieuwe en waarlijk radicale impulsies." Het is wat erg

185 Duitsch professoraal gezegd. Maar het geeft toch een inzicht in hetgeen thans in de
Duitsche massas – en men denke daarbij dan volstrekt niet aan de zuivere proletariërs
– wordt gevoeld en omgaat.

Maar de conservatieve en imperialistische oorlogshitsers der Entente die in de
verandering van den geest in Duitschland, die in het optreden der democratische
Duitsche vredesregeering, een manoeuvre zagen, zullen nu, gelooven wij, in hun
190 binnenste een onaangenaam gevoel niet kunnen onderdrukken. Zulk een revolutie was
zeker niet wat zij verlangden toen zij ter prikkeling van de oorlogslust van eigen
volk met zooveel geestdrift de leuze aanhieven van den strijd voor de
werelddemocratie. Vol spanning zien wij nu de verdere ontwikkeling van de
gebeurtenissen in Duitschland tegemoet. Zal zij het zwaar geteisterde volk ten zegen
195 strekken, of zal nieuwe ellende zich voegen bij het naamloos leed der gruwelijke
oorlogsjaren? Een gevoel echter zal de buitenstaander zeker niet kunnen onderdrukken.
Had toch de Duitsche sociaal-democratie slechts eerder maar een deel getoond van de
energie, die ze thans doet blijken, hoeveel rampen zouden wellicht der wereld
bespaard zijn gebleven. Want bij alle verwijten, die men het oude regime en haar
200 machthebbers moge doen, ook de Duitsche sociaal-democratie heeft eerst door de
nederlaag geleerd. J. G. B.

Keizer Wilhelm II.

De teerling is geworpen! Keizer Wilhelm en de kroonprins hebben voldaan aan den
205 eisch, die in de laatste weken in steeds breeder kringen van het Duitsche volk tot
uiting kwam. Keizer Wilhelm heeft afstand gedaan van den troon en de kroonprins heeft
verklaard van al zijn rechten op de troonsopvolging af te zien. De Duitsche
volksregeering heeft in verband hiermede het besluit genomen een constituante bijeen
te roepen, die over den staatsvorm van het Duitschevolk de definitieve beslissing
210 zal nemen. Zoo is dus de beslissing over de vraag: republiek of monarchie, voorloopig
uitgesteld tot de constituerende nationale vergadering, door het Duitsche volk
gekozen, uitspraak zal hebben gedaan. En in Duitschland mag men verwachten, dat niet
het voorbeeld van Rusland zal worden gevolgd, waar een door de verdeeldheid der
tegenstanders over de noodige machtsmiddelen beschikkende minderheid met geweld de
215 constituante uiteenjoeg en dus het zelfbeschikkingsrecht van het volk over eigen lot
en bestemming te niet deed.

Keizer Wilhelm heeft dus afstand gedaan van den troon, na een regeering van ruim
dertig jaren, die aanvankelijk het Duitsche volk tot ongeëvenaarde welvaart bracht,
tot grootsche economische ontwikkeling en het, wat machtsinvloed betreft, een eerste
220 plaats onder de natiën der wereld verzekerde. Maar de nederlaag geleden in den
wereldoorlog, die deze positie moest bevestigen en uitbreiden, heeft al die
schitterende resultaten van lange jaren van noesten arbeid vernietigd en de diepe
teleurstelling over hetgeen verloren ging niet slechts aan schitterende
verwachtingen, maar ook aan hetgeen reeds eenmaal was bereikt, de felle smart over al
225 de te vergeefs gebrachte offers heeft thans een einde gemaakt aan een regeering,
onder zoo schitterende omstandigheden begonnen en lange, lange jaren voortgezet.
Wilhelm II, Friedrich Viktor Albert, Duitsch keizer en koning van Pruisen, werd op 27
Januari 1859 te Berlijn geboren, als oudste zoon van den toenmaligen prins Friedrich
Wilhelm – den lateren keizer Frederik – en prinses Victoria van Groot-Britannië. Hij
230 ontving een veelzijdige opvoeding, eerst onder leiding die van den bekenden dr.
Wintzpeter, later aan 't gymnasium te Kassei en aan de hoogeschool te Bonn,
afgewisseld met de militaire opleiding, voor een vorst uit het Pruisische
heerschershuis nu eenmaal de voornaamste was. Ook na het bezoek aan de universiteit,
bleven militaire en burgerlijke opleiding elkander afwisselen, opdat de toekomstige
235 heerscher in alle opzichten voor zijn toekomstige taak zou zijn voorbereid.
En deze taak zou eerder op zijn schouders worden gelegd, dan oorspronkelijk werd
vermoed. Toen in 1888 keizer Wilhelm I, "de groote keizer", die als koning van
Pruisen in verschillende gelukkig gevoerde oorlogen, met zijn trouwe paladijnen
Bismarck en Moltke, den grondslag legde voor de stichting van het Duitsche Rijk, voor
240 de éénheid van het Duitsche volk, stierf, lag zijn oudste zoon, de nieuwe keizer
Friedrich, reeds ziek ter neder, lijdend aan de doodelijke kwaal, die hem slechts
enkele maanden later ten grave zou slepen. Op 9 Maart 1888 werd Wilhelm Friedrich
kroonprins, reeds op 15 Juni van hetzelfde jaar besteeg hij den troon als koning van
Pruisen en Duitsch keizer.

245 De jonge vorst was dus toen 29 jaren oud. En het was niet zonder beduchtheid, dat men
in breede kringen van het Duitsche volk dien jongen man den troon zag beklimmen. Als
prins toch – in den huize Hohenzollern was het als het ware traditie, dat tusschen
koning en kroonprins tegenstelling bestond – toonde Wilhelm neigingen, die volkomen
ingingen tegen die van zijn vader, wien men nog zekere liberale en verlichte

250 denkbeelden toeschreef. Hij verkeerde bij voorkeur in de meest reactionaire kringen,
in de kringen van Stöcker en van den maarschalk Waldersee. En ook zijn geestdrift
voor militaire pracht en praal deden bij velen de bezorgdheid opkomen, dat het wel in
de eerste plaats militaire lauweren zouden zijn, die de jeugdige man zich zou
255 trachten te veroveren, zoodra hij de macht in handen zou krijgen. Maar een Jacobijn
als minister is nog geen Jacobijnsch minister en de in den bekrompen kring van
Stöcker, in de militaristische sfeer van Waldersee verkeerende prins, bleek toen hij
eenmaal de kroon op het hoofd had gezet, toch niet zoo slecht als zijn roep. Wel
bleek echter al spoedig, dat de zin voor pracht en praal, voor dramatische
260 enscenering van zijn regeeringsdaden oorsprong vonden in een diepgeworteld geloof
aan de hoogheid van zijn roeping, aan zijn goddelijke zending. Wilhelm II voelde zich
waarlijk bij de gratie Gods de eerste onder de eersten, heerscher niet dienaar van
zijn volk. Dat bleek al dadelijk toen hij op 25 Juni 1888 te midden van alle Deutsche
vorsten den Rijksdag opende met een hooggestemde rede. Maar die rede leerde ook, dat
265 voor de beduchtheid dat hij, zooals hij trouwens enkele weken voor het overlijden van
Wilhelm I al openlijk had ontkend, "lichtzinnige gedachten van oorlogsroem zou
koesteren", geen reden bestond.

In zijn troonrede verklaarde hij: "In de buitenlandsche politiek ben ik besloten
vrede te houden met ieder, voorzover het aan mij ligt. Mijn liefde voor het Deutsche
leger en mijn positie tot dit leger zullen mij nooit in verzoeking brengen, het land
270 de weldaden van den vrede te ontnemen, indien de oorlog niet een door den aanval op
het rijk of zijn bondgenooten ons opgedrongen noodzakelijkheid is. Ons leger zal den
vrede waarborgen en als hij toch verbroken wordt, in staat zijn hem met eere te
bevechten." Dat stelde in binnen- en buitenland velen gerust. En lange jaren – bij
het vijfentwintig jarig regeeringsjubileum van Wilhelm II werd dat nadrukkelijk van
275 alle zijden erkend – werd hij als de vredeskeizer bij uitnemendheid gehuldigd en
geëerd.

Met krachtige hand aanvaardde Wilhelm II het bewind en al spoedig bleek, dat de jonge
man, in het besef van zijn veelzijdige bekwaamheid en van de grootscheit van zijn
roeping, niet gezind was slechts een decoratieve rol te vervullen, maar ook werkelijk
280 wilde regeeren. Volgde hij aanvankelijk de politiek van den rijkskanselier Von
Bismarck, het kon niet uitblijven dat ten slotte een botsing ontstond tusschen den
tot dusver almachtigen staatsman en den jongen vorst, die zijn eigen denkbeelden had
over de noodzakelijkheden der binnen- en buitenlandsche politiek. Die botsing kwam
dan ook en de meeningsverschillen over de sociale politiek leidden tot een breuk. In
285 1890 moest Bismarck wijken en zich frondeerend op Friedrichsruh terugtrekken. Wij
zullen de geschiedenis van die breuk niet ophalen. Maar sedert dien kan men zeggen,
dat Wilhelm II als zijn eigen kanselier optrad en de rijkskanseliers slechts de
uitvoerders werden van de politiek van den keizer, waartoe deze, onder den invloed
vaak van onverantwoordelijke raadgevers, besloot. Het was de politiek van den keizer
290 die de lotgevallen van het Deutsche Rijk bestuurde, hoezeer die politiek dan ook
onder den invloed stond van een camarilla, die van de impulsiviteit en ook die van de
wankelmoedigheid en besluiteloosheid van Wilhelm II gebruik wist te maken om haar
wensen en plannen door te zetten. Want bij al het zelfvertrouwen dat de keizer naar
buiten toonde, hij kon niet gemakkelijk tot een gewichtig besluit komen en was dus
295 altijd zeer toegankelijk voor invloeden uit zijn omgeving, die, de zwakke plekke van
's keizers karakter kennend, zijn ijdelheid en zelfingenomenheid, met sluwheid den
vorst in de gewilde richting wist te dringen.

Maar die ijdelheid en zelfingenomenheid, die overschatting van eigen kunnen, die vaak
ziekelijke vormen aannam, als hij op alle gebied, ook op dat van kunst en wetenschap,
300 een toonaangevende rol meende te kunnen spelen, dat geloof aan zijn goddelijke
roeping en de ongeëvenaardheid van zijn machtspositie, stiet toch ook velen in het
Deutsche volk van hem af. Het scherpst was dan wel de vijandschap tusschen den vorst
en de sociaal-democraten, de "vaderlandslooze gazellen", zooals hij zeide, die beter
deden het Deutsche stof van hun schoenen te slaan en het land te verlaten. Als goed
305 landsvader wilde de keizer wel gaarne ook voor de minderbedeelden van zijn volk
zorgen, wilde hij ook gaarne de belangen der arbeidersklasse behartigen, en de
sociale wetgeving van het Deutsche rijk is daarvan het uitnemende voorbeeld, maar het
geluk moest van boven af komen, als gave van den vorst aan zijn volk, het was niet
aan het volk eischen te stellen. Teekenend is in dat opzicht bijv., die 's keizers
310 uitlating, toen door arbeiders nog eens nieuwe eischen voor de sociale wetgeving
werden gesteld: "Die Kompottschüssel ist voll".

Een enkele maal is den keizer wel eens gewezen op de groote fout, die hij beging om
overal en in alles te willen ingrijpen en te willen leiden. De Amerikaansche
milliardair Carnegie -- Wilhelm II had altijd groote voorliefde voor Amerikaansche
315 zakenkoningen en trouwens voor zakenkoningen in het algemeen, vandaar zijn

vriendschap voor Ballin bijv. —. nam eens de gelegenheid te baat den keizer op den verkeerden toestand opmerkzaam te maken. Bij een ontmoeting te Kiel in 1908 verkeerde de keizer op zeer ongedwongen wijze met Carnegie en in een dezer gesprekken vertelde de Amerikaan den keizer de volgende anecdote. "Bij ons in Amerika was eens een groot fabrikant, die zich steeds bezig hield met zijn zaak, alles wilde leiden, alles nagaan, alles zelf wilde regelen en controleeren en zich daarom nooit rust gunde. De directeur van de fabriek wist hem eens over te halen een reisje naar Europa te maken. Maandenlang bleef hij weg en tot zijn verbazing ging ook zonder hem alles uitstekend. Toen hij eindelijk terugkeerde en in de fabriek kwam, zeide hij tot den directeur: "Gij kunt u niet voorstellen, hoe vrij ik ademhaalde, toen ik de fabriek achter me had!" "Nu, wij ook, mijnheer!" was het antwoord. De keizer lachte. Maar de les nam hij niet ter harte.

Thans is aan al de heerlijkheid een einde gekomen — en wordt de grootmachtige vorst, de heerscher bij de gratie Gods een ambteloos, zij het ook niet vergeten burger. Er zit diepe tragiek in dezen val. Het is zeker thans nog niet de tijd, nu de hartstochten zoo hoog gaan, om van 's keizers leven en werken een schets te geven bepalen welk goeds deze man van ontegzeglijk grooten aanleg heeft verricht, welk kwaad hij door karakter en opvattingen, door toegankelijkheid voor anderer invloed heeft begaan. De geschiedenis, de rechtvaardige, zal ook over hem richten. Men behoort den dooden leeuw niet te trappen. Maar wel mag men zich verheugen, dat door dit besluit van den keizer om te voldoen aan den eisch van het grootste deel van zijn volk het gevaar is verminderd voor een burgeroorlog, die het zoo zwaar geteisterde Deutsche volk in nieuwe ellende zou dompelen. Moge 's keizers besluit het Deutsche volk tot voordeel zijn. J. G. B.

Het Belangrijkste Nieuws.

Binnenland.

Er komt geen nieuwe Opperbevelhebber.

Buitenland.

Ook in Zwitserland, breekt de revolutionaire beweging los. De revolutionaire beweging in Deutschland neemt toe. Naar de berichten te oordeelen heeft zij overal een vrij ordelijk loop.

Ebert opgetreden als rijkskanselier.

Hij richtte tot de bevolking een oproep om de nieuwe regeering te steunen en de orde niet te verstoren.

Er zijn nog geen vloten der geallieerden voor Konstantinopel verschenen.

De vredesstap der Centralen.

De Deutsche parlementairs.

PARIJS, 9 Nov. (Havas.) draadloos. De Deutsche gevolmachtigden aan het Duitsch opperbevel: Het opperbevel der geallieerden stelt in overeenstemming met ons voor, om Helldorf per vliegtuig te zenden. Verzoeken ons per draadloos telegram zoo spoedig mogelijk den weg door de lucht — zoo noodig — aan wijzen, alsook de landingsplaats en de herkenningsteekenen. Het vliegtuig der geallieerden zal als kenteeken twee witte wimpels voeren. Het zal vertrekken, zoodra uw antwoord komt. Het uur van vertrek zal u worden medegedeeld: w. g. von Winterfeldt.

BERLIJN, 9 Nov. (V. D.) De koerier met de wapenstilstandsvoorwaarden wordt heden te Berlijn verwacht. Het oorlogskabinet zal onmiddellijk bijeenkomen, om zijn houding ten opzichte der voorwaarden vast te stellen.

PARIJS, 9 Nov. (Havas.) Draadloos. De Deutsche gevolmachtigden aan het Deutsche opperbevel. Helldorf is hedenmiddag 3.20 de linies gepasseerd in de richting van Fourmies. Gelieve hem den tocht naar het Groote Hoofdkwartier te vergemakkelijken. (get.) v. Winterfeldt.

Geruchten van Deutsche zijde verspreid.

Volgens bericht van het H. N. meldt het "Hamb. Fremdenblatt", dat de heer v. Hintze uit het hoofdkwartier te Berlijn is teruggekeerd. Volgens het Hamburgsche blad zoude v. Hintze hebben meegedeeld, dat ook achter het Fransche front een zelfde toestand heerscht als aan Deutsche zijde. De soldaten hebben aan beide zijden van het front de wapens neergelegd en de krijgsbedrijven gestaakt. Men zal goed doen dit verhaal van het "Hamb. Fremdenblatt" met zeer groot voorbehoud te lezen. Als het waar is, zoo voegt trouwens het blad er zelf bij, "dat ook aan Fransche zijde de macht in handen komt van soldatenraden, dan zouden de voorwaarden van Foch waarschijnlijk geheel niet

meer worden overhandigd, maar zou de wapenstilstand zonder voorafgaan verdrag tot stand komen." Ook op de Engelsche vloot zouden matrozen de macht in handen hebben genomen en in het Italiaansche leger gaan de soldaten naar huis. Zoo vertelt het
385 "Hamb. Fremdenblatt", dat misschien wel zoo zou willen.

De wapenstilstand.

BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) Off. De koerier, die de voorwaarden voor den wapenstilstand uit het hoofdkwartier van veldmaarschalk Foch naar het Duitsche hoofdkwartier zou overbrengen, heeft zijn plaats van bestemming nog niet bereikt. De reden van zijn
390 uitblijven is nog niet bekend. Van Duitsche zijde is derhalve per draadloos telegram bij de Duitsche delegatie in het vijandelijk hoofdkwartier om nadere inlichtingen verzocht. Maarschalk Foch zal de voorwaarden, volgens een intusschen ontvangen draadloos telegram, door een Franschen vlieger naar het Duitsche hoofdkwartier laten
395 brengen.

PARIJS, 9 Nov. (Havas.) Generaal Foch ontving te negen uur 's ochtends de Duitsche parlementairs. Nadat hunne machtigingen in orde waren bevonden, verklaarde Erzberger in het Fransch, dat aan de delegatie was opgedragen kennis te nemen van de
400 voorwaarden der geallieerden en eventueel een wapenstilstandsverdrag te teekenen. Foch las daarop de voorwaarden voor, den nadruk leggende op elk woord. De gedelegeerden schenen thans eerst den geheelen omvang van de nederlaag te gevoelen. Zij maakten slechts weinig opmerkingen behalve omtrent materieele moeilijkheden bij de uitvoering van eenige bepalingen van ondergeschikt belang. Erzberger verzocht in
405 het belang van de menschheid onmiddellijke schorsing van den strijd. Foch antwoordde, dat alleen schorsing kon plaats hebben na onderteekening van den wapenstilstand. De ordonnans-officier van Foch, die de mededeeling van den opperbevelhebber overbracht, kwam te 11 uur 55 te Parijs aan. In de wandelgangen van de Kamer liet Clemenceau doorschemeren dat men Zondag een gunstig antwoord verwacht. De Kamer zal heden een
410 buitengewone zitting houden en zoo noodig ook morgen. De bladen zijn eenparig van meening, dat Duitschland wegens den militairen en politieken toestand genoodzaakt is de voorwaarden aan te nemen en dat de parlementairen door de voorwaarden naar Spa te zenden alleen hunne verantwoordelijkheid wilden dekken.

PARIJS, 9 Nov. (Eigen bericht.) Men gelooft algemeen, dat de Duitschers niet tot Maandag zullen wachten met het onderteekenen van den wapenstilstand, maar zoodra de koerier uit Spa terug is, hetgeen met het oog op den slechten toestand der wegen Zondagmiddag zou kunnen zijn, tenzij het antwoord draadloos gegeven wordt. Men
415 twijfelt niet, of de Duitschers stemmen toe, daar niet alleen de binnenlandsche toestand hen hiertoe dwingt, maar ook het gevaar, dat de Duitsche legers lopen in den hoek tusschen Sambre en Maas. De bijeenkomst der parlementairs met Foch had plaaats in den specialen trein van den maarschalk. In afwachting van het antwoord loogeren de Duitschers op het kasteel Pontarme bij Senlis. De "Matin" schrijft: Bij het luisteren naar de voorlezing der voorwaarden door Foch, die dit met luider stemme deed, op elk
425 woord het juiste accent leggende, maakten de afgevaardigden weinig opmerkingen. Zij wezen slechts op de materieele moeilijkheden, die zij zagen in het ten uitvoer leggen van eenige minder belangrijke bepalingen. Na hun vertrek stelde Foch onmiddellijk een verslag op, dat hij per automobiel aan Clemenceau toezond, die het om 12 uur 's middags ontving. Dit stuk werd niet publiek gemaakt, maar Clemenceau, die later in de
430 wandelgangen der Kamer verscheen, toonde een opgeruimd gelaat en zeide te verwachten, dat de wapenstilstand Zondag zou worden geteekend. De Kamer zal zo noodig heden en morgen bijeenkomen. De socialistische bladen dringen er op aan, dat men zich onmiddellijk na het sluiten van den wapenstilstand zal bezighouden met de vredesquaesties, dat men het leger zal demobiliseeren, opdat de zaken en bedrijven hervat kunnen worden en dat de noodzakelijke amnestie zal worden verleend. De
435 socialistische fractie in het parlement heeft een motie aangenomen, waarin o.a. de onverwijld opheffing van den staat van beleg wordt geëischt, zoodra de wapenstilstand zal zijn gesloten, verder amnestie voor alle stakingsdelicten en overtredingen der militaire discipline, progressieve demobilisatie lichter na lichter. Verder wordt in de motie verklaard, dat de socialistische partij zich moet
440 verstaan met de C. G. T. om de maatregelen voor te bereiden, door het socialistisch congres wenschelijk geacht, in hoofdzaak de deelneming van vertegenwoordigers der arbeidersklassen aan de vredesconferentie en de bijeenkomst tijdens deze laatste van een internationale arbeiders- en socialistische conferentie volgens het te Londen
445 genomen besluit.

Een verzuim van Oostenrijk.

450 LONDEN, 9 Nov. (Reuter.) In een Italiaansch radiogram wordt gemeld: De opperbevelhebber der Italiaansche marine verklaart, dat eenige bepalingen in het wapenstilstandsverdrag met Oostenrijk in zake de marine niet zijn nageleefd. De plaats en de bewegingen der O.-H. schepen alsmede de ligging der mijnevelden zijn niet aan de geallieerden medegedeeld, de koopvaardijsschepen niet uitgeleverd, het overeengekomen gedeelte der vloot niet overgegeven.

455 **Van het Westelijk oorlogsterrein.**

De Engelsche in Maubeuge.

LONDEN, 9 Nov. (Reuter.) Haig seint dat Maubeuge is genomen.

Fransch legerbericht.

460 PARIJS, 9 Nov. (Havas.) Middagcommuniqué. In den loop van den nacht artillerie- en machinegeweeractie op verschillende plaatsen van het front. Hedenmorgen hervatten de troepen hun opmarsch over de geheele linie.

Engelsch legerbericht.

465 LONDEN, 9 Nov. (Reuter.) Bericht van Haig: Des morgens werd het fort Maubeuge door de guards en de 62e divisie genomen. Onze troepen maken goede vorderingen ten Z. van de stad en zijn een goed stuk ten O. van den Avesnes-Maubeuge-weg. Tusschen Maubeuge en het Mons-Condé-kanaal heeft onze opmarsch eveneens voortgang. Tusschen de Schelde en het kanaal van Antoing dringen wij vooruit naar Peruwelz. Ten N. van Doornik zijn wij gevestigd op den O. oever van de Schelde in de buurt van Herinnes en Berghen.

470 LONDEN, 9 Nov. 's av. (Reuter.) Haig meldt: wij naderen Bergen, namen Peruwelz en trokken over het kanaal van Antoing ten Z. van Peruwelz. Wij namen Antoing, Doornik en maakten vorderingen in O. richting.

475 **Amerikaansch legerbericht.**

LONDEN, 9 Nov. (Reuter.) Ten O. der Maas in de streek ten N. en ten Z. van Damvillers zetten wij onzen opmarsch voort. Wij ondervonden krachtigen tegenstand van mitrailleurvuur langs de Maas van Sassey tot Wadelincourt. De nacht werd gekenmerkt door artillerie- en machinegeweerduels.

Duitsch legerbericht.

485 BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) Off. Het op den w.oever van de Schelde gelegen deel van Doornik werd door ons ontruimd en door de Engelschen bezet. Tusschen Schelde en Oise en ten w. van de Maas hebben wij onze stellingen volgens het plan teruggenomen. Op enkele plaatsen hebben zich daarbij achterhoedegevechten ontwikkeld. De vijand heeft in deze sectoren de lijn: Peruwelz-westelijk St. Guislain-westelijk Maubeuge-oostelijk en Z.O. Avesnes bereikt en is ten W. van de Maas tot in de lijn Liart-Warby, en de Maas ten W. van Sedan gevolgd. Op den O. Maasoever partieele ge[v]echten.

490 BERLIJN, 9 Nov. 's av. (W. B.) Off. Aan het westelijk front een kalme dag.

DUITSCHLAND.

495 **Een manifest van de soc. dem. partij.**

BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) Het bestuur van de soc.-dem. partij en Rijksdagfractie heeft het volgende manifest uitgevaardigd: Arbeiders en partijgenooten! Een gedeelte van de gisteren door ons gestelde eischen is door de regeering en meerderheidspartijen verwezenlijkt. Het kiesrecht die voor Pruisen en alle bondsstaten op den grondslag van evenredige vertegenwoordiging zal zonder uitstel door een rijkswet worden ingevoerd. De onmiddellijke parlementariseering van de Pruisische regeering is gewaarborgd. Evenals de versterking van den soc.-dem. invloed in de rijksregeering. De militaire oproepen voor den dienst zijn teruggenomen. De keizersquaestie alleen is nog niet beslist. Onze eisch tot onmiddellijken afstand van den keizer en den kroonprins werd opgesteld in de onderstelling, dat de wapenstilstand hedenmiddag zou zijn afgesloten, Deze veronderstelling is niet bewaarheid, omdat de Duitse delegatie ten gevolge van belemmeringen van buitenaf hedenmorgen niet in het vijandelijke hoofdkwartier kon aankomen. Het afsluiten van den wapenstilstand zou echter in gevaar worden gebracht door ons uittreden uit de regeering. Daarom hebben het partijbestuur en de rijksdagfractie den gestelden termijn die het afsluiten van den wapenstilstand verlengd, ten einde met het bloedvergieten te doen eindigen en den waarborg voor 't sluiten van den vrede te verzekeren. Zaterdagmorgen komen de

515 vertrouwenslieden van de arbeiders opnieuw bijeen. Arbeiders en partijgenooten! Het gaat derhalve slechts om een uitstel van enkele uren. Uw kracht, uw vastberadenheid kan dit uitstel verdragen.

De revolutie in Berlijn.

520 **BERLIJN, 9 Nov. (Wolff.) De revolutie is in Berlijn uitgebroken en heeft een nagenoeg onbloedige schitterende overwinning behaald.**

[BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) De rijkskanselier prins Max van Baden heeft den Keizer zijn ontslag aangeboden.]

525 BERLIJN, 9 November. (W. B.) Aan Allen! Hier heeft de revolutie een schitterend bijna geheel onbloedige overwinning behaald. De in den ochtend uitgebroken algemeene staking leidde tot eene volledige stillegging aller bedrijven. Op een laat morgenuur ging het Naumburger jagerregiment tot het volk over en zond een deputatie naar de arbeiders- en soldatenraad. Verder troependeelen sloten zich snel hierbij aan. Het Alexanderregiment ging na een toespraak van den rijksdagafgevaardigde Wels als één
530 man tot het volk over. Alleen in de Chausseestraat kwam het voor de daar staande kazerne tot een onbeduidende schietpartij, waarbij een arbeider door een officier gedood werd. De officieren vluchtten spoedig. In de stad heerscht volkomen rust en orde. De militaire patrouilles, die zich Vrijdag rijk op straat vertoonden, zijn ingetrokken. Van het gebouw van de "Vorwärts", waarin een wacht van het Naumburger
535 regiment geplaatst was, wapperen roode vlaggen. Er heerscht een ontzaglijke vreugde en groote geestdrift. De controle van het Wolffbureau rust in handen der partijgenooten Wilhelm Carlé (Frankfort) en Erich Nossmann.

Ebert rijkskanselier.

540 BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) (Bericht van den arbeiders- en soldatenraad.) Aan Ebert is de vorming eener rijksregering opgedragen.

BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) De nieuwe rijkskanselier Ebert heeft het volgende manifest
545 aan de Deutsche burgers uitgevaardigd: "De gewezen rijkskanselier prins Max van Baden heeft mij met instemming van alle staatssecretarissen de waarneming van de functies van den rijkskanselier overgedragen. Ik sta op het punt een nieuwe regeering in overleg met de partijen te vormen en zal binnenkort mededeeling doen van het resultaat. De nieuwe regeering zal een volksregeering zijn. Haar streven zal moeten zijn aan het Deutsche volk zoo spoedig mogelijk den vrede te brengen en de vrijheid,
550 die het bevochten heeft, te versterken. Medeburgers! Ik verzoek u allen om steun bij den zwaren arbeid, die ons wacht. Gij weet hoe zwaar de oorlog de voeding des volks, de eerste voorwaarde voor politiek leven, bedreigt. De politieke omwenteling mag de voorziening van het volk met levensmiddelen niet belemmeren. Het moet de eerste plicht van allen in de stad en op het land blijven de productie van levensmiddelen en
555 hunne overbrenging naar de steden niet te verhinderen, maar te bevorderen. Gebrek aan levensmiddelen leidt tot plunderingen en roof met ellende voor allen. De armsten zouden het ergste eronder lijden en de industrie-arbeiders het bitterste getroffen worden. Wie zich vergrijpt aan levensmiddelen of andere verbruiksbenodigdheden begaat een zeer zware zonde jegens de gemeenschap. Medeburgers! Ik verzoek u allen
560 dringend, verlaat de straten, zorgt voor rust en orde. Berlijn, 9 Nov. 1918, De rijkskanselier Ebert."

Een oproep van Ebert.

565 BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) De rijkskanselier Ebert heeft den volgenden oproep gepubliceerd: "De nieuwe regeering heeft de leiding der zaken aanvaard teneinde het Deutsche volk voor burgeroorlog en hongersnood te behoeden en zijn rechtmatige eischen betreffende zelfbeschikking ingewilligd te krijgen. Deze taak kan zij slechts vervullen wanneer alle autoriteiten en ambtenaren in stad en land haar de behulpzame hand bieden. Ik weet, dat het velen moeilijk zal vallen te werken met de nieuwe
570 mannen, die de leiding in het rijk op zich hebben genomen. Ik doe echter een beroep op hunne liefde tot ons volk. Wanneer het met de organisatie in deze moeilijke ure spaak liep, zou Deutschland aan anarchie en vreeselijke ellende zijn overgeleverd. Helpt dus mede het vaderland te dienen door onbevreesden en onverdroten arbeid verder, ieder in zijn ambt. tot het uur der aflossing is gekomen. Berlijn. 9 Nov. 1918. De rijkskanselier Ebert."

De revolutionaire beweging.

BERLIJN, 8 Nov. (W. B.) Van bevoegde zijde wordt verder nog over de onlusten gemeld:

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 november 1918

580 In Kolberg liepen drie kleine oorlogsschepen binnen, die uit Kiel gevlucht waren. De
585 equipage waren met verlof naar huis gezonden. In Kolberg heerscht rust. Ook in
Swinemunde schijnt de Soldatenraad nog niet de macht in handen te hebben. In
Brunswijk en Wolfenbüttel zijn de onlusten tot dusver zonder bloedvergieten
afgelopen, maar de beweging is nog niet teneinde. Uit Keulen komen berichten, dat de
590 arbeiders en soldatenraad gezag over alle soldaten oefen[en]. De wapens zijn do[or]
den gouverneur ingenomen; hij heeft heden met den A. en S. raad onderhandeld. Tot
botsingen is het tot dusver niet gekomen, maar het was voor de burgerbevolking hoogst
onaangenaam, uit militaire en burgergevangenen ontslagen gevangenen, die daar zeer
talrijk zijn, zich roovend en plunderend op de confectiemagazijnen stortten. Bij het
spoorwegpersoneel en in de fabrieken is alles rustig. De stations zijn door den A. en
S. raad bezet. In Munchen kwam het in aansluiting van de massavergaderingen op 7/11
tot zeer ernstige onlusten. In den nacht van 8/11 werd een A. en S. raad gevormd.
Deze raad vaardigde een proclamatie uit, waarin veiligheid voor leven en eigendom
werd gewaarborgd. De soldaten in de kazernes besturen zich door soldatenraden.
Officieren, die zich niet verzetten, kunnen dienst blijven doen.

595 HAMBURG, 9 Nov. (W. B.) Volgens een besluit van den A.- en S.-raad zullen reeds heden
alle schouwburgen, bioscopen e.a. openbare vermakelijkheden weder worden geopend. Het
sluitingsuur is op 11.30 vastgesteld. Ofschoon de orde over het algemeen gehandhaafd
blijft, komen toch nog incidenten voor. Zoo werden gisteren bij een schietpartij vier
600 personen zwaar gewond of gedood. Een kruiser en zes torpedobooten zijn onder roode
vlag de haven binnengelopen. Zij hebben zich ter beschikking van den A.- en S.-raad
gesteld.

605 CASSEL, 9 Nov. (W. B.) Hedenmorgen ontvingen de vertegenwoordigers van den
voorloopigen A.- en S.-raad van den eersten burgemeester de mededeeling, dat hij en
het stadsbestuur zich onder de bevelen van den nieuw te vormen A.- en S.-raad
wenschen te stellen. de politie-president verklaarde hetzelfde. De openbare
veiligheidsdienst wordt thans in naam van de A.- en S.-raad uitgeoefend. De chef van
den staf verklaarde zich bereid, de militaire macht te Cassel ter vermindering van
610 bloedvergieten gemeenschappelijk met de arbeiders- en soldatenraad uit te oefenen.

NEURENBERG, 9 Nov. (W. B.) De stad is sedert gisterenavond half tien volkomen in
handen van den arbeiders- en soldatenraad.

615 MANNHEIM, 9 Nov. (W. B.) Hier is een arbeiders- en soldatenraad gevormd. Te
Ludwigshaven wordt hedenmiddag een groote betooging gehouden.

LEIPZIG, 9 Nov. (W. B.) In den namiddag van 8 dezer begon de revolutionaire beweging
te Leipzig. Na korten tijd,, zonder dat er bloed werd vergoten, zag de generaal-
620 commandant zich genoodzaakt te kapituleeren. De invoering van de socialistische
republiek is dus te Leipzig in voorbereiding.

DUSSELDORF, 9 Nov. (W. B.) Ook h[i]er is gisteren een arbeiders- en soldatenraad
gevormd. In een door die raad uitgevaardigden oproep wordt gezegd, dat hij samen met
625 de politie in het geheele gebied van de stad de rust, veiligheid en orde zal
handhaven. De bevolking wordt aangemaand zijn desbetreffende bevelen onmiddellijk te
gehoorzamen. Tegen vergrijpen tegen leven of eigendom zullen onmiddellijk met de
wapens worden opgetreden. Wie plundert of rooft wordt doodgeschoten. Ieder moet
dadelijk aan zijn werk gaan. De arbeid mag door geen staking worden gestoord. De
630 omwenteling had over het algemeen een kalm verloop.

KEULEN, 9 Nov. (V. D.) Gisterenmiddag omstreeks te half één werd de gouverneur van de
vesting Keulen opgebeld door vertegenwoordigers van den 's morgens gevormden raad van
635 arbeiders en soldaten, die van hem verlangden de beschikbare militairen af te staan
ter handhaving van de orde in de stad. Kort daarop vervoegden zich matrozen bij den
gouverneur met hetzelfde verzoek. Deze stelde de beide compagnieën, die aan het
gouvernement waren achtergebleven, ter beschikking van den raad van arbeiders en
soldaten, die toezegging dééd tot zes uur 's avonds de orde te handhaven. Uit Deutz
kwamen des middags drie compagnieën met vier mitrailleurs om het hoofdstation te
640 bezetten. Deze troepen legden echter op het stationsplein de wapens neder.

In Keulen.

KEULEN, 8 Nov. (V. D.) Soldaten en burgers met een band om den arm bewaren de orde in
de stad. Auto's met gewapende leden van den Raad van Arbeiders en Soldaten

645 patrouilleeren door Keulen. Er zijn proclamaties aangeplakt, waarin wordt aangemaand
plunderingen na te laten. De straatverlichting is vermeerderd, ter verhooging van de
veiligheid. Volgens een V. D. bericht uit Keulen, heeft de Raad van Arbeiders en
Soldaten, die op het stadhuis zetelt, een manifest tot de bevolking gericht, en aan
650 de directies der bankinstellingen te Keulen medegedeeld, dat de Banken zullen worden
bewaakt, en dat maatregelen worden genomen opdat Zaterdag het economisch verkeer
zonder storingen kan plaats vinden.

Het derde eskader.

655 BERLIJN, 9 Nov. (V. D.) Gisteren is een delegatie van het 3e eskader te Berlijn
aangekomen en door den staatssecretaris van Marine ontvangen, om de wenschen der
matrozen kenbaar te maken. De besprekingen duurden verscheidene uren. Vervolgens
begaf de delegatie zich naar den Rijksdag, waar zij den toestand besprak met de
meerderheidspartijen.

660 **Opstand te Aken.**

Van de Zuid-Limburgsche grens wordt ons geseind: Wij vernemen, dat de Soldatenraad te
Aken gevangenen vrij heeft gelaten. Een honderdtal Franschen en Russen moeten reeds
te Vaals zijn aangekomen. Het station Aken West is door de revolutionairen
gebombardeed. De soldaten in de kazerne Reuters Hoog, die aan de grens bij Vaals
665 ligt, hebben de wapens neergelegd.

De koning van Wurtemberg.

670 FRANKFORT, 9 Nov. (V. D.) In goedingelichte kringen loopt het gerucht, dat de koning
van Wurtemberg afstand heeft gedaan van den troon.

Het Wolffbureau bezet.

675 BERLIJN, 9 Nov. (W. B.) Het Wolffbureau werd hedenmiddag door den A.- en S.-raad
bezet. Sedert drie uur staat de nieuwsberichtendienst van dit bureau onder
preventieve censuur van genoemden raad. De bezetting van het bureau geschiedde zonder
moeilijkheden, zoodat de berichtendienst voor de Duitsche pers hierdoor geen
vertraging ondervindt.

OOSTENRIJK-HONGARIJE.

Karolyi en Franchet d'Espery.

680 Het W. B. meldt uit Boedapest dat graaf Karolyi te Belgrado generaal Franchet
d'Espery heeft ontmoet, wien hij een memorandum voorlas, waarin hij betoogt dat de
oorlog het werk was geweest van de feodale autocratie, die de pacifisten en
democraten had weten te onderdrukken. Thans had de revolutie te Boedapest het oude
stelsel omvergeworpen. De nieuwe regeering had op 1 November, 24 uur nadat zij haar
685 taak had aanvaard een onmiddellijken wapenstilstand aangeboden, maar het opperbevel
had dit niet overgebracht. De Hongaarsche regeering protesteerde later onmiddellijk
tegen de benoeming van generaal Weber als bemiddelaar voor den wapenstilstand *Voor
de handelingen van het oude regime nam het Hongaarsche volk geen verantwoordelijkheid
op zich. "Wij zijn vurige aanhangers van den volkerenbond en zijn bereid de
690 definitieve oplossing van het vraagstuk der onafhankelijke Tsjechische en Zuid-
Slavische staten, de grensbepaling enz. betreft, over te laten, aan de algemeene
vredesconferentie."

De terugkeerende legers.

695 Een officieele mededeeling uit Weenen zegt, dat de terugtocht van het leger uit het
Z.W. natuurlijk niet zonder wrijving verloopt, wegens de armoede van het land aan
hulpmiddelen van elken aard, vooral wat de levensmiddelen betreft. Het Isonzo-leger
marcheert in goede orde terug.

700 **In Tirol.**

Men schrijft ons uit Zürich dd. 5 Nov.: Van de oostelijke grenzen komen
onheilspellende berichten uit het Oostenrijksche grensgebied, waaruit men eenigermate
besluiten kan, hoe het er in het binnenland moet uitzien. Die berichten stammen uit
Vorarlberg, het gebied aan het Boden-meer. Men meldt, dat de van het front
705 deserteerende troepen bij duizenden het land doortrekken en plunderen. De burgerij
tracht have en goed in veiligheid te brengen, wat echter maar zelden gelukt. Alle
aanvoer van levensmiddelen naar de grens-provinciën is opgehouden, wijl in het
binnenland zelf hongersnood heerscht dank zij de revanche-maatregelen der Hongaren en
der Tsjechen. Bij drommen dringt het Vorarlberger volk op de Zwitsersche grenzen,
710 waar het echter voorshands den overgang nog versperd vindt door de Zwitsersche

wachtposten. Om het benarde leven te redden pogen velen den Rijn over te zwemmen, waarbij natuurlijk al menigeen omgekomen is. Men schreeuwt om brood, zoodat de Zwitscherse regeering wel verplicht zal zijn, iets te doen, al dient daarbij rekening gehouden te worden met wat er morgen en overmorgen nog gebeuren kan. Uit Innsbrück meldt het Korr. Bur. dat de toestand in Vorarlberg volkomen normaal is. De Landraad nam het bestuur der zaken op zich. In den loop van dag gisteren verscheen te Innsbrück een sterke divisie Beiersche troepen die in de stad werd ondergebracht. Talrijke treinen vertrokken naar het Z.

720 **In Bohemen.**

Wolff seint uit Eger dat geen Duitsche troepen in Egerland zijn binnengerukt, noch Beiersche, noch Saksische. Ook vonden bij de grens aldaar geen troepenconcentraties plaats.

725 **De kansen van koning Karl.**

De Hongaarsche minister van landbouw heeft aan het slot van een rede, waarin hij het beleid van den keizer en zijn vroegere raadgevers veroordeelde, gezegd: Hongarije zal zijn lot niet meer op genade of ongenade in de handen van een enkelen persoon stellen.

730

Bosnië sluit zich aan bij Zuid-Slavië.

BELGRADO, 8 Nov. (Hong. K. B.) Te Serajewo heeft zich een Bosnische Volksraad gevormd, waarin alle partijen vertegenwoordigd zijn en aan het hoofd waarvan Athanas Sola staat. Generaal Sarkotitsj heeft den volksraad zijn diensten aangeboden. De Servische regeering, die voorloopig te Visegrad verblijf houdt, is onmiddellijk de Bosniërs in verbinding getreden en, heeft op hun verzoek Servische troepen naar Bosnië gezonden, die gisteren Serajewo zijn binnengerukt. In de stad heerscht volkomen rust. De volksraad heeft de uitvoerende macht opgedragen aan een regeering van negen leden, die terstond de aansluiting van Bosnië en Herzegowina bij Zuid-Slavië heeft geproclameerd.

Sluiting der grens.

WEENEN, 9 Nov. (W. B.) Het D.-O. departement voor legerzaken maakt bekend: Volgens mededeeling van het Duitsche consulaat-generaal is heden de grens tusschen Duitsch-Oostenrijk en het Duitsche Rijk voor reizigersverkeer zonder uitzondering gesloten.

De Duitsch inwoners van Hongarije.

BOEDAPEST, 8 Nov. (Hong. K. B.) Ter zitting van den Nationalen Raad verscheen heden een delegatie van Hongaarsche Duitschers onder leiding van prof. Bleyer, die verklaarde, in naam van 600.000 Hongaarsche Duitschers te spreken, die in politiek opzicht de Hongaarsche natie trouw blijven, die dezelfde gevoelens zijn toegedaan als het Hongaarsche parlement en voor het Hongaarsch-Duitsche volk volkomen cultureele en economische vrijheid wenschen. De president van den Nationalen Raad Hook begroette de delegatie en verklaarde, dat haar wenschen overeenstemmen met de beginselen van den Nationalen Raad.

De Tsjechen en Duitsch Oostenrijk.

WEENEN, 9 Nov. (W. B.) De staatssecretaris van buitenl. zaken Adler overhandigde heden den gezant van den Tsjecho-Slowakischen staat een nota, waarin hij krachtig protesteert tegen de schending van het Duitsche gebied in de Sudeten door de Tsjechen.

Wilson aan de bevrijde volken.

WEENEN, 9 Nov. (W. B.) De president van den staatsraad ontving heden een telegram van Wilson gelijkloidend met dat, hetwelk de president naar Praag heeft gezonden.

ENGELAND.

De verkiezingen.

LONDEN, 9 November. (Eigen bericht.) De "Daily Telegraph" deelt mede dat 12 of 19 December, de vermoedelijke datum is voor de algemeene verkiezingen. Naar verluidt zijn de onderhandelingen tusschen de leiders der unionistische en radicale partijen zoover gevorderd dat een overeenkomst is geteekend om een partijovereenkomst uit te voeren, betreffende de coalitie-candidaten. De verkiezingsconferentie van de arbeiderspartij zal niet voor a.s. Dinsdag beslissen of de arbeiders-vertegenwoordigers in het kabinet tot de coalitie zullen mogen toetreden, en het manifest aan de kiezers mede-onderteekenen.

De Lord Mayor's show.

780 Onze berichtgever te Londen seint, dat aldaar gisteren de jaarlijksche historische
optocht ter hulding van den Lord Mayor werd gehouden. In verband met de
gebeurtenissen der laatste weken heerschte in de stad een zeer blijde en opgewonden
stemming. Verschillende geallieerde troepen-afdeelingen namen deel aan den stoet,
waarin o.a. ook op de Duitschers veroverde kanonnen werden medegevoerd en die een uur
785 gaans lang was. Vooral de Amerikanen werden door de menigte geestdriftig toegejuicht.

ITALIË.

Het Italiaansch legerbericht.

van 9 Nov. o.a., dat de Reschenpas door de Italianen is bezet.

790 **RUSLAND.**

De Engelschen te Odessa.

BAZEL, 9 Nov. (Reuter.) Het Oekrajiensch Tel.-Ag. te Lausanne meldt, dat de
Engelschen op verzoek der Oekrajiensche regeering Donderdag Odessa zijn binnengerukt.

795 **De hulp der geassocieerden ingeroepen tegen de bolsjewiki.**

WASHINGTON, 9 Nov. (V. D.) Het Russisch gezantschap alhier verzocht de regeeringen
der V. S. en der geallieerden al het mogelijke te doen om het door de bolsjewiki op
10 Nov. voorgenomen bloedbad te voorkomen en drong er op aan, dat de bolsjewiki
800 zouden worden gesteld voor een internationaal gerechtshof.

ROEMENIE.

Het kabinet afgetreden.

805 JASSY, ongedateerd. (Reuter.) Het kabinet Marghiloman is afgetreden. Generaal Coanda
is met de vorming van een nieuw ministerie belast.

TURKIJE.

Nog geen vloten der geallieerden te Konstantinopel.

810 LONDEN, 9 Nov. (Reuter.) Uit Parijs wordt officieel bericht, dat de mededeeling dat
de vloten der geallieerden heden voor Konstantinopel zijn aangekomen, een vergissing
is. Het opruimen der mijnen in de Dardanellen wordt nog voortgezet en zal nog wei
verscheiden dagen moeten aanhouden.

ZWITSERLAND.

De Bondsraad en het Bolsjewisme.

815 De Zwitsersche Bondsraad heeft een oproep tot het Zwitsersche valk gericht, waarin
wordt verklaard, dat op het oogenblik dat het legerbestuur een snelle geleidelijke
demobilisatie beoogde, de Bondsraad vernam, dat in verschillende deelen van het land
de onrust toenam, met name in Zürich. Men beproeft revolutionaire anarchistische
experimenten naar Zwitserland over te planten. Daarvoor, meent de Bondsraad, is in
820 Zwitserland geen plaats, en hij is vastbesloten de orde te handhaven. Daarom, zijn de
troepen gemobiliseerd. De oproep spoort voorts het Zwitsersche volk aan tot
burgerzin, en zelfbeheersching en om de regeering te steunen. Alleen door
groothartige tegemoetkoming en broederlijke hulp kan het volk alle moeilijkheden
meester worden.

825

Keizerlijke gasten.

Men schrijft ons uit Zurich dd. 5 Nov.: Op den stillen oever van het romantische
Zuger meer ligt ongeveer halverwege van de kantons-hoofdstad en het industrieele
stadje Cham, het beroemde kasteel Buonas. Het is eigendom van baron Von Kleist, on
830 dag-in dag-uit waait er dan ook de Deutsche vlag van den toren. In de laatste dagen
is er druk leven in het anders zoo stille huis. Men mompelt in Zug van zeer voorname
gasten, die op Buonas verwacht worden. Een paar actieve journalisten hebben in de
buurt reeds hun post betrokken. Eenige collega's hebben hun domicilie voor een pssr
dagen naar Zug verlegd, wat ook wel niet gedaan zal zijn alleen om er de lekkere
835 forellen te gaan eten. Gelijkzeitig komt van de Duitsch-Zwitsersche grens het bericht
over de aankomst van zeer talrijke vorstelijke koffers... met bestemming naar Zug.
Keizer Karl heeft reeds voor eenige dagen geleden laten weten, dat hij plan heeft in
Zwitserland te komen wonen. Naar het heet zal het echter bij één keizer niet blijven.
Wat intusschen een beste belofte is voor de toekomst van onze republiek.

840

De revolutionaire beweging.

BIEL, 9 Nov. (H. N.) Hedenmorgen om zeven uur hebben de besturen der stedelijke

arbeiders de staking geproclameerd. De tram rijdt niet meer en de stad is in donker.

845 BAZEL, 9 Nov. (H. N.) Wij vernamen dat in de 6 kilometer van Bazel verwijderde voorstad Riehl trommelalarm klinkt. Dat beteekent de mobilisatie van het geheele Zwitsersche leger.

FINLAND.

850 **De toestand.**

LONDEN, 9 Nov. (Eigen bericht). Het bezoek van den Finschen militairen leider generaal Mannersheim houdt de openbare belangstelling bezig. Klaarblijkelijk is het doel van het bezoek om levensmiddelen te verkrijgen en om Finlands zaak te bepleiten met het oog op de ongunstige meening die in de geallieerde landen omtrent Finland heerscht tengevolge van zijn politieke houding en neiging naar Duitschland. De gevaren van de bolsjewistische besmetting worden steeds grooter. Dit wordt in Finland sterk gevoeld en veroorzaakt bezorgdheid in de Scandinavische landen. Men bespreekt de vraag of quarantaine-maatregelen en sluiting der grenzen voldoende zullen zijn om de besmetting te weren, dan wel of de bestrijding van het kwaad in zijn oorsprong het 860 eenige middel is, dat tegelijkertijd Rusland in zijn wettige positie zou herstellen. De Scandinavische volkeren zouden waarschijnlijk aan zulk een beweging willen deelnemen in het belang van de pacificatie en de toekomstige welvaart van het Noorden.

865 **SPANJE.**

De kabinetscrisis.

LONDEN, 9 Nov. (Eigen ber.) De "Times" verneemt uit Madrid: De koning ontbood de leiders van alle politieke partijen en noodigde den Garcia Poioto (Prieto? Red. H.) uit een democratische regeering te vormen. Deze was daartoe evenwel niet in staat 870 aangezien noch de reformisten, noch de regionalisten of Senor Alba wilden toetreden. De crisis is er juist zoo een als in Maart, maar nog ingewikkelder. Een coalitieregeering is onmogelijk, en volgens de grondwet moet de begrooting voor het einde van het jaar worden aangenomen. De moeilijkheid om een tusschentijdsche regeering voor dit doel te vormen, is zeer groot. Gonzales Besada, oud-minister van 875 financiën zalop verzoek van den koning trachten een tijdelijk ministerie te vormen om de begrooting te doen aannemen.

VEREENIGDE STATEN.

Vijandelijke eigendom.

880 LONDEN, 9 Nov. (Eigen bericht.) De "Daily Telegraph" verneemt uit New-York: Er is ongeveer 200 millioen pond sterling in bezit van de beheerders van vijandelijke eigendommen in de Ver. Staten. Er wordt voorgesteld deze som vast te houden ter gedeeltelijke voldoening van de vorderingen der Amerikaansche burgers op Duitschland. Het bedrag kan niet alle vorderingen voldoen, maar er kan op afrekening worden 885 betaald.

Effecten- en Geldmarkt.

Wekelijksch Overzicht.

Ook in de afgelopen week is de stemming ter beurze weder geheel beheerscht door de 890 politieke gebeurtenissen, die zich met schier weergalooze snelheid blijven ontwikkelen. De totale ineenstorting van het binnenlandsch front in Duitschland maakt een voortzetting van den zoo ongelijk geworden kamp volslagen onmogelijk. Met stelligheid is dan ook te voorzien, dat de door de Geallieerden te stellen voorwaarden voor een wapenstilstand, hoe hard en vernederend zij ook mochten 895 uitvallen, door de Deutsche regeering zullen worden aangenomen. Dit beteekent, dat de tragische krijg, die meer dan vier jaar lang de wereld in spanning heeft gehouden, feitelijk tot het verleden behoort. Wel is het mogelijk, dat de vredesonderhandelingen geruimen tijd in beslag zullen nemen. De netelige vraagstukken, waarover de geallieerden het onderling oneens zijn geweest, zoals de 900 verdeeling van den buit in Dalmatië etc. tusschen de Italianen en de Serviërs, zullen wel in geheime concilies worden geregeld, al dan niet op een wijze, waardoor vrees voor toekomstige conflicten wordt uitgesloten. Daarentegen zullen vraagstukken als die van het Oekrajiensche gedeelte in Polen en het Deutsche gebied in Bohemen, wellicht tot uitvoerige besprekingen op de openbare vredesconferentie aanleiding 905 kunnen geven. Afgezien van deze territoriale kwesties, van welker regeling het toekomstige wel en wee van Europa voor een groot deel kan afhangen, kan ook met het opmaken van den staat der door den verliezer te betalen schadevergoedingen wellicht een geruime tijd zijn gemoeid. Niettemin is de oorlog feitelijk als geëindigd te

910 beschouwen. Al is dit einde nog vrij onverwacht gekomen, zoo snel als het uitbreken
van den krijg heeft het staken van den strijd met de wapenen de wereld niet
overvallen. Men heeft in de afgelopen weken reeds duidelijk kunnen waarnemen, in
welke richting de gebeurtenissen zich bewogen, zoodat men zich geleidelijk aan den
nieuwen toestand kon gaan aanpassen.
Desondanks geeft de fondsenmarkt in den tijd blijk van een zeer onregelmatig verloop.
915 Dit is toe te schrijven aan het feit, dat zoo al niet de vrede zelf, dan toch de
politieke en economische constellatie, waaronder hij tot stand schijnt te zullen
komen, de beurskringen heeft verrast. De gebeurtenissen die zich thans met zulk een
dramatische snelheid ontwikkelen, roepen derhalve een gevoel van groote onzekerheid
in het leven. Gedurende de lange oorlogsjaren, die achter ons liggen, hebben de
920 regeeringen in alle oorlogvoerend landen gelegenheid te over gehad, om hun aandacht
te wijden aan de netelige vraagstukken, die zich te eeniger tijd bij de demobilisatie
zouden voordoen. Allerwegen had men geleidelijk tot in onderdeelen plannen
uitgewerkt, welke de strekking hadden, te voorkomen, dat het terugkeeren der groote
troepenmassa's ontwrichting van het economisch leven tot gevolg zou hebben. In het
925 algemeen had men zich een regeling van het moeilijke vraagstuk in dier voege gedacht,
dat bijv. het eerst ingenieurs en bedrijfsleiders zouden worden ontslagen, vervolgens
de bouwvakarbeiders, die het gemakkelijkst werk zouden kunnen vinden bij het herstel
van de vele door den krijg vernietigde eigendommen. Naarmate de aanvoer van
grondstoffen zulks zou toelaten, zouden daarna geleidelijk arbeiders in verschillende
930 takken van nijverheid naar huis toe worden gezonden. In het voorjaar zouden de
landarbeiders worden ontslagen, die dan dadelijk in veeteelt en in den landbouw hun
plaatsen zouden kunnen innemen. Op die wijze zou de ontbinding der legers weliswaar
een werk van langen adem zijn geworden en zouden nog maandenlang aanzienlijke kosten
moeten worden gemaakt voor het onderhoud der nog in het veld staande troepen. De
935 geleidelijke aanpassing van het economisch leven aan den nieuwen toestand zou echter
belangrijke offers waard zijn geweest.
Al deze fraaie en goed doordachte plannen dreigen nu plotseling te worden vernietigd,
doordien in de Centrale landen, evenals dit reeds vroeger in Rusland is geschied, de
discipline in het leger zoodanig is geschokt, dat de legerleiding de troepen niet
940 langer in handen heeft. In Oostenrijk-Hongarije is het demobilisatie-bevel niet
afgewacht, doch zijn de soldaten op eigen gelegenheid, in sommige streken plunderend
on roovend, hun haardsteden weder gaan opzoeken. In Duitschland is het zoover nog
niet gekomen, doch het verloop van zaken geeft alle aanleiding tot de vrees, dat ook
daar de gemobiliseerden, zoodra de wapenstilstand is geteekend, zich aan het
945 legerverband zullen onttrekken. Honderdduizenden arbeiders zullen op die wijze binnen
zeer korten tijd in hun huisgezinnen terugkomen, alvorens eenigerlei organisatie kan
zijn getroffen, om hen aan brood en werk te helpen. Voor de naaste toekomst zouden de
vooruitzichten derhalve reeds zorgelijk zijn geweest, ook indien niet inmiddels de
revolutie dreigend het hoofd was gaan opheffen. Nu het in de afgelopen week in tal
950 van plaatsen in Duitschland reeds tot straatvechten is gekomen, nu in Kiel de
muitende matrozen zich van het gezag hebben meester gemaakt, de oorlogsvloot de zijde
der opstandelingen heeft gekozen, en in Beieren de republiek is uitgeroepen, neemt de
vrees voor excessen natuurlijk toe. De discipline, welke den Duitschers ingeboren
schijnt, zal weliswaar een sterk tegenwicht vormen tegen een neiging tot
955 uitspattingen als die, waarvan Rusland thans het tooneel is. Niettemin is het
begrijpelijk dat men zich ongerust maakt, vooral in het vooruitzicht, dat de toestand
nog meer gespannen kan worden indien de Geallieerden zoodanige vredesvoorwaarden
mochten gaan voorschrijven, dat de kans op een economisch herstel in Duitschland voor
lange jaren zou worden vernietigd. Trots alle goede voornemens van president Wilson
960 dreigt het inderdaad dien kant uit te gaan. Met de veertien punten van diens program
gaat het geleidelijk als met de beroemde geschiedenis van de zeven kleine negertjes,
van wie er successievelijk telkens één minder over is gebleven. Een der voornaamste
programpunten van Wilson, nl. de vrijheid der zee, is uitdrukkelijk door Groot-
Britannië afgewezen. Dit was trouwens te voorzien, daar van de Engelsche regeering na
965 de groote overwinningen, die het Britsche Rijk in dezen oorlog heeft behaald, niet
verwacht kon worden, dat zij vrijwillig harikiri zou plegen, door afstand te doen van
de controle over de zee-engten, de vlootstations etc., waaraan Engeland zijn
wereldbeheerschende positie ontleent. Tenzij, het nog eens tot een werkelijken
volkerenbond mocht komen, zal voor deze vrijheid ter zee te eeniger tijd wellicht een
970 nieuwe groote oorlog moeten worden gevoerd, en wel tusschen Engeland en de Vereenigde
Staten, aan welks militaire hulp Engeland zijn overwinning in het thans volstreden
wereldconflict te danken heeft gehad.
Van de overige programpunten van Wilson zijn sommige langs lijnen van geleidelijkheid
geïnterpreteerd op een wijze, die vermoedelijk sterk afwijkt van hetgeen de

975 Amerikaansche president zich aanvankelijk had voorgesteld. Dit betreft b.v. het
uiteenvallen van Oostenrijk-Hongarije in plaats van het door hem geëischte
zelfbeschikkingsrecht binnen de grenzen der monarchie; de teruggave van Elzas-
Lotharingen aan Frankrijk, dat geenszins gelijkloidend is met zijn vage formulering
980 van "herstel van het in 1871 aan Frankrijk bedreven onrecht", etc. Een ander
hoofdpunt is feitelijk door den President zelf tijdens den verkiezingsstrijd in
Amerika over boord geworpen. Onder den druk der openbare meening, die sterk tegen
vrijhandel is gekant, uit vrees dat na den oorlog de Amerikaansche markt met
goedkoope buitenlandsche producten zal worden overstroomd, heeft de President zijn
eisch omtrent gelijkheid van handelsvoorwaarden, die feitelijk kon worden uitgelegd
985 als een voorstel tot het invoeren van internationalen vrijhandel, in dier voege
verzwakt, dat elk land geheel vrij moet blijven in zijn handelspolitiek, doch dat
alleen zal moeten worden afgezien van speciaal bevoorrechten of benadeelen van
afzonderlijke staten.

Het eenige, dat van het geheele program van Wilson overblijft, is derhalve het niet
990 voeren van een economischen na-oorlog. Op zich zelf is dit trouwens nog belangrijk
genoeg, daar het den overwonnen tegenstander althans nog een kans zal geven om op den
duur zijn handelsbetrekkingen met het buitenland te herstellen. Dat hiermede ook een
Amerikaansch belang zal zijn gediend, spreekt overigens van zelf. Wanneer de
Vereenigde Staten waren toegetreden tot een bond tot het boycotten van Duitschland,
995 dan zouden zij zich hebben beroofd van een van de grootste afnemers van verschillende
hunner voornaamste handelsartikelen, zooals katoen, koper enz. Tijdens den oorlog
heeft men dit gemis niet gevoeld, daar alle beschikbare voorraden door de munitie-
industrie werden afgenomen. Na den krijg zal men echter spoedig genoeg weder prijs
stellen op het hervatten der relaties met de vroegere afnemers. Na den loop, dien de
1000 gebeurtenissen in de jongste week hebben genomen, behoeft men zich echter nauwelijks
een illusie te maken omtrent de vooruitzichten der Middel-Europeesche landen voor de
naaste toekomst. Van een vrede door overleg, waarop de Duitschers hebben gehoopt, en
die door President Wilson in het vooruitzicht was gesteld, zal in werkelijkheid geen
1005 sprake zijn. Niet alleen zal Duitschland alle politieke voorwaarden moeten
aanvaarden, die het land worden opgelegd, doch bovendien zal de ontzaglijke schade,
die de Duitschers, met hun "rücksichtslose" methode van oorlogvoeren, in het
vijandelijk gebied hebben aangericht, wel door de verliezende partij moeten worden
vergoed. Men duizelt bij de gedachte aan de bedragen, waarom het bij deze eind-
afrekening zal kunnen gaan. Vier jaar hebben de Duitschers in de bezette gebieden
1010 links en rechts oorlogsschattingen opgelegd. Alleen reeds in de drie steden Lille,
Tourcoing en Roubaix hebben deze, zooals na de bevrijding is gebleken, een eindcijfer
van fr. 3/4 milliard bereikt. Het bezette gebied in België bad maandelijks fr. 40
millioen schatting aan den overweldiger te betalen. Het totale bedrag, dat aan de
bevolking in het bezette gebied is afgeperst en dat thans ongetwijfeld zal moeten
1015 worden teruggegeven, loopt derhalve in de milliarden. Bovendien zijn voor enorme
bedragen requisitie-bons uitgereikt voor opgevorderde goederen. Het mag twijfelachtig
worden geacht, of het ooit in de bedoeling heeft gelegen, deze ten slotte te voldoen,
doch thans zal het stellig moeten geschieden. Uit België en Noord-Frankrijk is voorts
alles, wat slechts vervoerbaar was, weggesleept en ook hiervoor zal de rekening,
1020 hetzij in geld of wel in natura, worden gepresenteerd.

Daarnevens komt dan nog eerst de vergoeding voor hetgeen door de krijgsbedrijven is
verwoest, of wel opzettelijk is vernield (zooals de kolenmijnen in het Lensgebied).
En alsof dit nog niet genoeg is, zullen de Duitschers blijkens de jongste mededeeling
der Entente, ook aansprakelijk worden gesteld voor de schier niet meer te berekenen
1025 waarde der door hen in den grond geboorde schepen en ladingen. De duikbootoorlog,
waarmede zij zich de vijandschap van de Vereenigde Staten op den hals hebben gehaald,
zal zich op die wijze ook na het herstel van den vrede nog op een ontzettende wijze
wreken. Reeds heeft de Engelsche regeering officieel medegedeeld, in een waarschuwing
aan de neutralen tegen overdracht van Duitse scheepsruimte, dat de geallieerden
1030 recht meenen te hebben op deze schepen, als vergoeding voor de door de Duitschers
getorpedeerde tonnenmaat. Indien de Entente aan deze voorwaarde vasthoudt, dan zal
vrijwel de geheele Duitse handelsvloot moeten worden uitgeleverd. Zulk een eisch
was aanvankelijk slechts door de wildste oorlogsfantasten in Engeland gesteld. De
kans bestaat dan bovendien, dat de Duitse werven nog jarenlang voor de Entente
1035 moeten blijven werken tot aanvulling der resteerende tonnage, daar het totale verlies
verre de geheele Duitse tonnenmaat overtreft. Het eenige zwakke lichtpunt voor
Duitschland bij dezen nieuwen eisch der Entente is het feit, dat alleen vergoeding
wordt geëischt voor de schade, die de burgerlijke bevolking der Geallieerden door den
duikbootoorlog heeft geleden. Hieruit zou kunnen worden afgeleid, dat de Entente-
1040 regeeringen zelf buiten de schadelijst zullen blijven. Aangezien zoowel in Engeland

als in de Vereenigde Staten tijdens den oorlog een groot deel der nieuwe handelstonnage niet door de particuliere reederijen, maar door de regeering op stapel is gezet, zou Duitschland, indien de mededeeling in dezen geest mag worden opgevat, althans een aanmerkelijk deel van de vernietigde tonnenmaat niet behoeven te vergoeden. Zelfs in dat geval kan echter de eindrekening tot zulke bedragen oploopen, dat het land voor zeer geruimen tijd economisch zal worden worden geruineerd. Reeds gaan in Duitschland stemmen op om, met het oog op de groote oorlogsschatting, die het land vermoedelijk aan de Entente zal moeten opbrengen, de binnenlandsche oorlogsschuld te annuleeren. Indien de revolutionnaire beweging zich verder mocht uitbreiden, dan is het mogelijk, dat inderdaad besluiten in dien zin worden genomen. Het behoeft evenwel nauwelijks te worden betoogd, dat hierdoor de toestand geenszins zou verbeteren, daar zulk een maatregel de financieele positie der hun bankinstellingen, die voor milliarden Mark schatkistwissels hebben genomen, en der groote maatschappijen, die voor enorme bedragen op de oorlogssleeningen hebben ingeschreven, ernstig zou schokken. Iets anders is het natuurlijk, wanneer een aanmerkelijk deel der oorlogsschuld binnen betrekkelijk korten tijd wordt afgedaan door een heffing van de vermogens en de hooge inkomens. Wel zou dit een belangrijke druk op de kapitaalvorming oefenen, doch de bronnen hiervan worden dan althans niet vernietigd, zoodat men geleidelijk over de te lijden verliezen zou kunnen heenkomen. In elk geval kan men zich, bij den loop dien de gebeurtenissen hebben genomen, nauwelijks aan de illusie overgeven, dat de bevolking gewillig jaar in jaar uit de schier niet te dragen lasten op zich zal willen nemen, die noodig zouden zijn voor rente en aflossing der oorlogssleeningen. In economische opzicht is er trouwens alles voor te zeggen, de oorlogsschuld zoo spoedig mogelijk belangrijk te verminderen door een kapitaalsheffing. Prof. Jaffé, een der beste economen van Duitschland, heeft er reeds geruimen tijd geleden terecht op gewezen, dat voor het uitgeven dezer leeningen een wanverhouding is ontstaan tusschen het werkelijke produceerende kapitaal en het nominale volksvermogen. Een aanmerkelijk gedeelte van het reële kapitaal is door den oorlog vernietigd. De vermogens vooral in den vorm van staatsleeningen zijn daarentegen sterk vermeerderd. Dientengevolge is een wanverhouding ingetreden tusschen de bestaande koopkracht eener en de middelen tot productie van nieuwe goederen ander zijds. Jaffé beschouwt dit als een der ernstigste oorzaken van inflatie.

Na het herstel van den vrede kan deze wanverhouding nog sterk toenemen, wanneer n.l. op omvangrijke wijze tot beleening van deze obligatiën wordt overgegaan. Aan dien toestand kan slechts een einde worden gemaakt hetzij door het opvoeren der productie, wat echter slechts zeer geleidelijk zal kunnen geschieden, of aan den anderen kant door erkenning, dat een deel der bestaande vermogens geen werkelijk kapitaal meer vertegenwoordigt en bijgevolg moet worden afgeschreven. Of handel en verkeer hierdoor zullen worden ontwricht, zal intusschen geheel afhangen van den aard der maatregelen, die men treft voor een vermindering der oorlogsschulden. Zoolang men in het duister tast omtrent de economische politiek, die de nieuwe machthebbers in de Centrale landen zullen voeren, is natuurlijk groote voorzichtigheid noodzakelijk. Hier komt nog bij, dat het gevaar bestaat voor ontbinding van het tegenwoordige staatswezen. In Oostenrijk is deze toestand reeds ingetreden. In sommige kringen vreest men, dat het ook in Duitschland zoo ver zal komen, door eischen der Geallieerden bij de vredesonderhandelingen, of wel door de weigering van een of meer der afzonderlijke staten, om mede te gaan met de eventueele instelling van een republiek. Mocht het dien kant ingaan, dan zou het ook onzeker worden, op welke wijze de verplichtingen der Rijksbank uit haar ontzaglijk gestegen biljetten-omloop over de nieuw te vormen staten zouden worden verdeeld. Men behoeft zich wel is waar in dit opzicht nog geen schrikbeelden te vormen. Wellicht valt de verdere gang der politieke gebeurtenissen nog sterk mee. Zoo niet, dan is het nog geenszins uitgesloten, dat de afzonderlijke gebieden, waarin de oude staat eventueel uiteen zou vallen, onderling tot bevredigende regelingen komen. In elk geval blijkt echter uit het bovenstaande, dat de lichtzinnige speculatie in buitenlandsch bankpapier, waartoe hier te lande velen zich hebben laten verleiden, wier middelen het op den duur niet zouden toestaan, noemenswaardige bedragen blijvend op deze wijze te immobiliseeren, gevaren kan opleveren, waarvan vermoedelijk velen zich bij het aangaan dezer engagementen bitter weinig rekenschap hebben gegeven.

Het spreekt vanzelf, dat de gebeurtenissen van den jongsten tijd een zeer ongunstigen invloed blijven uitoefenen op de stemming der Deutsche en Oostenrijksche beurzen. Naast industrieele fondsen worden hierdoor vooral scheepsvaartwaarden sterk getroffen. Eenigen tijd geleden was de tendenz voor deze aandeelen zeer vast geweest, daar men verwachtte, dat de Deutsche reederijen aanzienlijke voordeelen zouden trekken uit de hooge vrachtprijzen, die veroorzaakt waren door de vermindering der

scheepsruimte als gevolg van den Duitschen duikbootoorlog. Thans, nu de vrees bestaat, dat de Duitschers zelf de gevolgen zullen moeten dragen en dat zij hun handelsvloot aan de Entente zullen moeten uitleveren, wordt de waarde der
1110 scheepvaartandeelen natuurlijk dubieus en bestaat voortdurend sterk aanbod, tot steeds verder afbrokkelende prijzen. In de Deutsche bladen wordt thans op?? aangedrongen op opheffing van het verbod tot het publiceeren van koersen. Dit verbod is indertijd uitgevaardigd, ten einde te voorkomen, dat door speculatiën op de fondsenbeurs geld zou worden onttrokken aan de markt voor oorlogsleeningen. Voor dit
1115 laatste bestaat thans geen gevaar meer en van een haussespeculatie ter beurze is op het oogenblik allerminst sprake. Het publiceeren van koersen zou wellicht tot gevolg kunnen hebben, dat het buitenland meer belang ging nemen bij sterk in koers gedaalde Deutsche fondsen, voor zoover men althans daar vertrouwen heeft in een geleidelijk herstel van het economische leven in Duitschland. Ook in dit opzicht zal immers wel
1120 gelden, dat "night is darkest before dawn". Zoo flauw als de beurs in Duitschland en Oostenrijk is geweest, zoo vast was zij uit den aard der zaak in de Entente-landen. Dit geldt zelfs voor de markt te New-York, hoewel deze aanvankelijk weder rekening had te houden met de gedwongen zelfbeperking wegens het aanzeggen van speculatieve engagementen in verband met het dure geld. Na
1125 de inschrijving op die vierde vrijheidsleening is geëindigd, begint geld weder ruimer te worden onttrokken in de laatste dagen de willige houding der beurs niet weinig in de hand gewerkt. Ook de uitslag van de Congres-verkiezingen heeft in dezelfde richting gewerkt. Reeds vóór het partijkiezen van Amerika in den oorlog heeft in de Unie een sterke strooming bestaan om terug te keeren naar de hooge invoerrechten. Bij
1130 de presidents-verkiezingen in het najaar van 1916 is het den aanhangers van den heer Wilson gelukt, het pleit tegenover de protectionisten te winnen. Eensdeels was dit te danken aan den grooten voorspoed, die in de Vereenigde Staten was ingetreden tengevolge van de oorlogsorders voor de Entente. De ontevredenheid, die aanvankelijk na de verlaging der invoerrechten tijdens de eerste ambtsperiode van President Wilson
1135 had bestaan, was hierdoor tijdelijk geluwd. Daarnaevens heeft de heer Wilson echter zijn herkiezing voor een groot deel te danken gehad aan de velen, die destijds tegen een partijkiezen der Unie in den oorlog gekant zijn geweest en die op den aftredenden President stemden "because he kents us out of the war". Thans heeft hij blijkbaar den steun dier elementen verloren. De fondsenmarkt, die van den aanvang af weinig met
1140 dezen bewindsman ingenomen is geweest nu zich slechts met hem had verzoend ter wille van de groote oorlogswinsten, heeft nu in zijn nederlaag aanleiding gevonden tot een nieuwe belangrijke koersverhooging. In het algemeen wordt de vaste stemming te New-York overigens gestimuleerd door het vooruitzicht op groote orders voor het herstel van de door den oorlog verwoeste
1145 gebieden in Europa. Of deze opdrachten voldoende zullen zijn ter vervanging van de enorme munitiebestellingen, aan welke bij het einde van den krijg een einde zal komen, is nog onzeker. Hoe ver de verwachtingen te dien aanzien uiteenloopen, blijkt wel heel duidelijk uit het jongste weekoverzicht in het vakblad "Iron Age", waarin wordt medegedeeld, dat in de kringen der Amerikaansche staalindustrie sommigen na het
1150 herstel van den vrede een depressie verwachten, terwijl anderen een zoo groote levendigheid tegemoet zien, dat naar hunne meening bijzondere maatregelen der regeering noodzakelijk zullen blijven, ter voorkoming van een al te groote prijsverheffing. Vermoedelijk zal de waarheid wel in het midden liggen. Aan orders zal het de Amerikaansche industrie, naar het zich laat aanzien, voorloopig
1155 niet ontbreken. Het is echter de vraag, of zij over voldoende geschoolde arbeiders zal kunnen beschikken om op volle kracht te werken, wanneer de regeeringsmaatregelen, die thans een goeden gang van zaken verzekeren, worden ingetrokken. Hier ter beurze heeft de markt meerendeels een ongeanimeerd verloop gehad. De militaire onlusten en de besprekingen, welke naar aanleiding hiervan in de Tweede Kamer hebben plaats
1160 gevonden, hebben het publiek, dat door de gebeurtenissen in Duitschland reeds min of meer nerveus geworden was, aanleiding gegeven tot het in acht nemen van een gereserveerde houding. De gunstige berichten omtrent de verdere prijsverheffing van verschillende koloniale producten hebben onder die omstandigheden slechts een beperkten invloed op de houding der fondsenmarkt kunnen uitoefenen. Cultuurwaarden
1165 hadden in den aanvang zelfs een flauw verloop. Handelsvereniging "Amsterdam" daalden van 390 tot 381. Later liep de prijs weder tot het aanvangsniveau op, doch aan het einde der week brokkelde de noteering opnieuw eenigszins af. De overige locale afdeelingen vertoonden alle een ongeveer gelijksoortig verloop, zonder dat het echter in olie-, tabak- of rubberwaarden tot eenigszins grootere
1170 omzetten kwam. Tijdelijk bestond voor Amsterdam-Rubber iets belangstelling op een niet-officieele tegenspraak der geruchten omtrent een nieuwe uitgifte van aandelen. Ook deze beweging is niet van langen duur geweest. Scheepvaartwaarden hadden eveneens

een stil verloop. Voor de Indische lijnen was de stemming nochtans vast, op het vooruitzicht dat de vaart spoedig in ruimer omvang hervat zal kunnen worden. De
1175 Amerikaansche afdeeling sloot zich slechts in geringe mate bij de willige houding van New-York aan. In verband met het ruimere geld na den coupontermijn is de stemming voor de Nederlandsche en Indische staatsfondsen vaster geweest. Oostenrijk-Hongaarsche fondsen waren in de laatste dagen wat beter, in tegenstelling met de zwakkere houding van den Kronenkoers.

1180 Een belangrijk wetsvoorstel, dat tegen het einde der week door de regeering is ingediend, verdient in deze rubriek een nadere bespreking. Wij bedoelen "De effectenbeurswet 1919", die in de plaats zal komen van de beurswet 1914, welke intrekking door de regeering wordt voorgesteld. Het was te voorzien, dat de staat zijn bemoeiing met de effectenbeurs niet meer ongedaan zou maken, nu hij door den
1185 loop van zaken genoodzaakt is geweest, op dit gebied in te grijpen. In de memorie van toelichting worden trouwens sterke argumenten voor een blijvend toezicht op de effectenbeurs aangevoerd. Zoo wordt er op gewezen, dat de toelating van fondsen tot de prijscourant grooten invloed heeft op de vraag, in welke waarden het Nederlandsche volk zijn nationaal vermogen belegt. De juistheid en betrouwbaarheid der noteeringen
1190 zijn onmisbare voorwaarden om ze te kunnen gebruiken als basis bij boedelscheidingen, bij handelingen voor minderjarigen, bij borgstellingen, bij belastingaanslagen etc. het credietverkeer, of de mogelijkheid voor het publiek om effecten in geld of geld in effecten om te zetten, worden in hooge mate beheerscht door het open of gesloten zijn der beurzen. Met het juist functioneeren der beurs is derhalve een algemeen
1195 belang gemoeid. Daarentegen letten de leden der effectenbeurs bij het maken van reglementen etc. uit den aard der zaak in de eerste plaats op hun eigen belang en er is geen waarborg, dat dit niet met de belangen van het algemeen in botsing kan komen, indien het bedrijf geheel wordt vrijgelaten.

1200 De voorschriften, die thans te dien aanzien worden voorgesteld, verdienen in veel opzichten onvoorwaardelijk die toejuicing. Door de ontworpen regeling wordt het gevaar voorkomen, dat het beursleven, hetwelk een zoo groote behoefte heeft aan vrije ontplooiing, in een star keurslijf zal worden geperst. Het gewenschte toezicht zal
1205 nl. worden uitgeoefend door een beursraad, die een groote vrijheid van oordeel zal hebben en niet onder de bevelen der regeering komt te staan. De invloed van den staat op den Raad zal hoofdzakelijk hierin bestaan, dat de leden door de regeering worden benoemd en dat de Minister van Financiën op verzoek van partijen uitspraak zal doen in geval van eventueele geschillen tusschen beursbestuur en beursraad. Tal van bepalingen zijn verder in het nieuwe wetsvoorstel vervat, om een einde te maken aan misbruiken, die vroeger meermalen zijn voorgekomen en die zich te eeniger tijd
1210 opnieuw zouden kunnen voordoen. Zoo wordt bepaald, dat ieder, die voldoet aan de voor het lidmaatschap eener effectenbeurs te stellen eischen, en die voor dit lidmaatschap in aanmerking wenscht te komen, ook als lid moet worden toegelaten. De contributie der leden, alsmede de geldelijke bijdragen voor de opneming van fondsen in de Prijscourant zullen de goedkeuring behoeven van den Minister van Financiën, den
1215 Beursraad gehoord. Aan den Beursraad zal de bevoegdheid worden verleend, van het Beursbestuur de regeling van bepaalde zaken, of wijziging of intrekking van reglementen te vorderen, waarbij echter het bestuur het recht zal hebben, zulk een verzoek van de hand te wijzen en de zaak bij den Minister van Financiën aanhangig te maken. De opneming van fondsen in de prijscourant zal door den Beursraad moeten
1220 worden goedgekeurd. Op dezen raad zal beroep bestaan ingeval het Beursbestuur, dat in eerste instantie beslist, de opneming van een fonds weigert. Het publiceeren of verspreiden van prijscouranten of noteeringen van effecten, die niet afkomstig zijn van erkende effectenbeurzen, wordt verboden, waardoor een einde zal worden gemaakt aan tal van zeer ongewenschte praktijken. Aan de uitspraken der commissie voor
1225 geschillen wordt rechtskracht verleend.

Tegenover al deze nieuwe voorschriften, die even zoo vele verbeteringen zijn, staan echter andere, tegen welke doorvoering in den voorgestelden vorm de beursleden zich o.i. tijdig en met den grootsten klem dienen te verzetten, indien zij willen voorkomen, dat zij in de toekomst volkomen rechteloos worden gemaakt. Wij hebben het
1230 oog op de bepalingen omtrent het tot stand komen van nieuwe reglementen en de verkiezing van den nieuwen Beursraad. In dezen tijd, nu een vloedgolf van "zelfbeschikkingsrecht" over Europa gaat, klinkt het schier ongelooflijk, dat in het ontwerp Beurswet wordt voorgesteld, den leden letterlijk elken invloed op den gang van zaken te ontnemen. Hun eenig recht, behalve natuurlijk dat van het doen van zaken
1235 ter beurze, zal in het vervolg, indien de voorgestelde bepalingen ongewijzigd worden aangenomen, bestaan in het verkiezen van hun bestuur. Dit beursbestuur zal echter voortaan alle reglementen vaststellen, die het voor den handel noodig acht en wordt met de toepassing hiervan belast. Nadat een reglement, of de wijziging of intrekking

1240 van een bestaand reglement, in een bestuursvergadering voorloopig zal zijn
vastgesteld, zal aan de leden der Effectenbeurs gedurende ten minste 8 dagen
gelegenheid worden gegeven hiervan kennis te nemen en hun bezwaren bij het
beursbestuur in te dienen. In een tweede, binnen een maand na de eerste te houden
bestuursvergadering, zal dan over de vaststelling, wijziging of intrekking worden
1245 beslist, zonder dat de leden hierop eenigen directen invloed zullen hebben. In
dringende gevallen zal het beursbestuur zelfs onverwijld besluiten kunnen nemen,
zonder de formaliteit van het ter visie leggen en van de tweede vergadering.
Weliswaar zal de volkomen autocratie, die door deze bepalingen aan het Beursbestuur
zal worden verleend, schijnbaar werden getemperd, doordien de vast te stellen
1250 reglementen, als mede alle wijzigingen, de goedkeuring van den nieuwen Beursraad
behoeven. Op de samenstelling van dezen Beursraad zullen de leden der Vereeniging
echter niet den allergeingsten invloed kunnen uitoefenen. De Raad zal worden
samengesteld uit een voorzitter met tenminste vier on ten hoogste 6 leden, waarvan de
meerderheid lid der effectenbeurs moet zijn. De voorzitter en de leden van dezen Raad
1255 werden door de Koningin benoemd. Voor elke open plaats in den Beursraad zal het
Beursbestuur binnen twee weken een aanbeveling van tenminste twee personen moeten
inzenden. Wel kan de regeering van deze aanbeveling afwijken. Dit zal echter wel
slechts bij uitzondering geschieden en in de praktijk zal deze Raad dus wel geheel
uit personen worden samengesteld, die aan het zittende beursbestuur welgevallig zijn.
1260 In de memorie van toelichting wordt or op gewezen, dat het bevorderen van gewenschte
verbeteringen tegenover een te conservatief aangelegd beursbestuur in handen zal
liggen van den Beursraad, die hiertoe door de regeering kan worden aangespoord. De
kans op verbeteringen, indien deze noodig mochten zijn, is echter al uiterst gering,
wanneer het college, waarvan zij moeten uitgaan, geheel gekozen wordt op aanbeveling
1265 van diegenen, tegenover het eventueel geroepen zal zijn zich te doen gelden.
Ongetwijfeld bestaan er thans ter beurze tal van misstanden, die geheel of bijna
geheel te wijten zijn aan de onbeperkte macht van de leden der Vereeniging voor den
Effectenhandel, die inderdaad meermalen meer op hun belang dan op dat van hut groote
publiek hebben gelet. Het tegenwoordige energieke bestuur van de Vereeniging voor den
1270 Effectenhandel heeft meer dan eens krachtige pogingen aangewend om verbetering aan te
brengen in sommige dezer misstanden, met het ontmoedigende resultaat, dat elke
verbetering afstuitte op den onwil van de egoïstische meerderheid. Op zichzelf zou
reeds een voldoende motief zijn geweest voor een bemoeiing van de regeering met de
effectenbeurs, waarmede immer grooter belangen zijn gemoeid dan die van het
1275 betreffelijk kleine aantal leden der Vereeniging. Het gaat echter niet aan, zulke
verbeteringen te forceeren door het volkomen onmondig verklaren der leden en door
alle macht in handen te leggen van een bestuur, omtrent welker toekomstige
samenstelling men in het duister verkeert en dat te eeniger tijd zelf een rem voor
wenschelijke verbeteringen zou kunnen zijn, zooals in de memorie van toelichting
1280 terecht wordt opgemerkt. Het allerminste, dat kan worden geëischt is wel, dat de
voordracht voor de leden van den Beursraad niet buiten de leden der Vereeniging zal
omgaan. Evenmin kan er bezwaar tegen bestaan, om de leden invloed toe te kennen op de
samenstelling der reglementen, mits slechts worde bepaald, dat bij verschil van
1285 meening tusschen het bestuur en de leden de Beursraad, die dan op een betere wijze
moet zijn gekozen dan in het ontwerp wordt voorgesteld, een bindende uitspraak zal
doen.

Ook in ander opzicht laten de bepalingen te wenschen. Zoo wordt wel bepaald, dat de
geldelijke bijdragen voor de opneming van fondsen in de prijscourant de goedkeuring
van den Minister van Financiën zullen behoeven. Het veel belangrijker onderwerp der
1290 regeling van het emissie-wezen als zoodanig wordt echter in het wetsontwerp met geen
enkel woord aangeroerd. Vooral in de komende tijden, wanneer voor ons volksvermogen
zoo oneindig veel zal kunnen afhangen van de vraag, in welke fondsen men hier te
lande geld zal beleggen, is een regeling van dit vraagstuk dringend noodig. Men kan
van oordeel zijn, dat de Staat niet als voogd over het economisch leven moet optreden
1295 en dat het dus b.v. verkeerd zou zijn, goedkeuring van nieuwe emissies door den
Minister van Financiën te eischen, welk systeem trouwens in het buitenland uiterst
verkeerde gevolgen heeft gehad. Daarentegen kan er geen enkel bezwaar tegen bestaan
zoodanige maatregelen te treffen, dat het publiek althans behoorlijk wordt ingelicht
omtrent de fondsen, die het worden aangeboden, door het voorschrijven van bepaalde
1300 inlichtingen omtrent inbreng, balanscijfers, winst- en verliesrekeningen, tegenover
derden aangegane verplichtingen, rentegaranties etc., in de te publiceeren
prospectussen. Zelfs verdient het overweging, of niet, evenals in Duitschland, moet
worden voorgeschreven, dat nieuwe fondsen eerst mogen worden geëmitteerd, wanneer de
desbetreffende onderneming reeds minstens één balans heeft gepubliceerd, teneinde het
publiek te beschermen tegen lichtzinnig "wildcat schemes". Misbruiken zullen altijd

1305 mogelijk blijven, ondanks de beste bepalingen te dien opzichte, maar dit is geen
reden, om het publiek de elementaire bescherming te onthouden, die uit dergelijke
bepalingen omtrent den inhoud van prospectussen en de wijze van emitteeren kunnen
voortvloeien. Het ontbreken van elke poging tot regeling dezer materie is een
ernstige leemte in het nieuwe ontwerp. Weliswaar wordt een algemeene maatregel van
1310 bestuur in uitzicht gesteld, die den Beursraad de bevoegdheid zal verleen van het
beursbestuur "de regeling van bepaalde zaken" te vorderen. Indien het in de bedoeling
ligt, ook het bovenbedoelde ontwerp hierin te betrekken, dan dient dit echter, juist
met het oog op de voorgestelde samenstelling van den Beursraad, duidelijk tot uiting
te komen en dienen althans de hoofdvoorwaarden te worden vastgesteld, waaraan zulk
1315 een regeling eventueel zal hebben te voldoen. Het is te hopen, dat de belanghebbenden
tijdig hun stem zullen doen hooren, teneinde wijziging en aanvulling van het ontwerp
met betrekking tot de bovenbedoelde punten te verkrijgen.
Amsterdam, 9 November 1918. D. K.

1320 **De Spaansche griep.**

Gisteren zijn bij den Burgerlijken Stand 56 sterfgevallen aangegeven. De vorige week
Zaterdag was het aantal 68. In de week van 4-9 Nov. bedroeg het aantal overledenen
592.

1325 **Gemengde berichten.**

Spaansche Griep.

Vrijdag werd in de te Enschede officieel het volgende medegedeeld: Omdat de Spaansche
griep hier ter stede niet meer het uitermate ernstig karakter heeft van de twee
vorige weken, zijn de het diepst in het normale loven ingrijpende maatregelen
1330 opgeheven. Vergaderingen en voorstellingen zijn daarom weer toegestaan. De epidemie
is echter nog verre van geweken en behalve van Spaansche griep zijn er ook talrijke
gevallen van mazelen en andere besmettelijke ziekten; de roodvonk-, typhus- en
diphtheriebarakken zijn b.v. ten volle bezet. Met het oog daarop wordt voor
danspartijen nog geen vergunning gegeven en is de sluiting der Lagere Scholen weder
1335 onbepaald verlengd, zoodat deze in elk geval nog de geheele volle week gesloten
zullen blijven.

- B. en W. van Naarden hebben in overleg met den gemeente-arts besloten het onderwijs
op de openbare school, dat gedurende 14 dagen gestaakt is geweest, morgen weder te
doen aanvangen. Mocht dan blijken, dat het aantal verzuimen wegens ziekte nog te
1340 groot is, dan zal de school opnieuw gesloten worden. Te IJmuiden komen verscheidene
sterfgevallen voor.

- Te Deventer heeft de burgemeester alle openbare gemakkelijkheden verboden.
- De openbare lagere en bijzondere scholen te Bussum worden morgen weer geopend. De
Gooische H.B.S. begint Dinsdag 12 Nov.

1345 - De gezondheidscommissie te Amersfoort geeft B. en W. in overweging terug te komen
op hun besluit, morgen de scholen te heropenen, daar dit zou gelijk staan met de
officieele erkenning, dat het gevaar minder ernstig is, hetgeen volgens haar
volstrekt nog niet het geval is.

1350 **Van de vlucht terug.**

Twee Duitschers, sedert 1914 in ons land geïnterneerd, wisten uit Arnhem te
ontsnappen en hun land weer te bereiken. Onze naburen hebben hun landgenooten echter
niet willen aannemen, wijl zij geïnterneerd waren en ze per trein naar ons land
teruggezonden. Ze werden te Enschede door de politie ontvangen.

1355 **In den grond gestopt.**

Vrijdag zijn door een arbeider alhier, bij het omspitten van zijn land, in den grond
gevonden een tiental notariële acten, grootendeels contracten, in de Fransche taal
opgemaakt door de notarissen Flamand en Camier, te Cambrai, en Dutemple, te
1360 Walingcourt. Hoewel het zoo goed als zeker is, dat deze voor de eigenaars zoo
waardevolle stukken door de alhier vertoevende Fransche vluchtelingen zijn verstopt,
verdiept men zich toch in gissingen naar de beweegreden, om hiervoor een zoo
vreemdsoortige bewaarplaats te kiezen. De gevonden acten zijn ten gemeentehuize
alhier gedeponeerd.

1365 **Nederland en de Oorlog.**

De revolutie in Duitschland.

Men meldt ons uit Doetinchem d.d. 9 Nov.: Een reiziger, zoo juist met de trein
Zutphen-Emmerik hier aangekomen, deelde mede, dat te Emmerik ernstige onlusten zijn
1370 uitbroken. De officieren zijn gevlucht. De soldaten toonen zich zeer oproerig. Men

Naspeuringen van Paul Theelen: 10 november 1918

seint ons uit Zevenaar: Gisteren is een extratrein van hier naar Duitschland
vertrokken om Nederlandsche arbeiders op te halen. De roode garde bevindt zich reeds
tusschen Oberhausen en Wesel. De officieren werden gisterochtend met geweld
ontwapend. Zooeven kwam hier een extratrein aan die met Hollandsche arbeiders van
1375 Krupp. Zij moesten op last der roode garde vertrekken, zoodat velen geen loon
ontvingen. Te Emmerik is thans de roode vlag ook geheschen en zijn de militairen
ontwapend. De Duitsche posten bij Sittard aan de grens zijn allen naar huis gezonden,
na afgifte der insignes en cocardes. De grens is vrij. De Ned. arbeiders zijn
gevlucht. In de quarantaine-inrichting zijn verscheiden vluchtelingen gearriveerd,
1380 terwijl nog 60-tal onder weg zijn, waaronder een aantal gevangenen. De Duitsche
grenswacht bij Eysden heeft de wapens en uitrusting weggeworpen en de posten
verlaten. In het dorp Lanay aan den overkant der Maas loopen Belgische kinderen met
Belgische vlaggen rond. De Duitschers vieren er feest. Er zijn reeds Belgen over de
Nederlandsche grens gekomen. Uit Roermond meldt men ons dat de Duitsche grenswachten
1385 nabij Vlodrop gistermiddag door twee officieren van den Soldatenraad ontwapend
werden.

Gisteravond meldde men ons uit Oldenzaal. De trein uit Bentheim is hier aangekomen
met uitsluitend Hollandsche reizigers en arbeiders. Te Bentheim en verder is alle
verkeer stopgezet. Er rijden alleen goederen- en arbeiderstreinen. De reizigers
1390 deelden mede dat overal de soldatenraden het heft in handen hebben; zij verbieden het
houden van optochten en volksverzamelingen. Overal hebben duizenden soldaten de
wapens neergelegd. De officieren worden, zoo noodig, ontwapend. Op vele plaatsen had
alles een kalm verloop. Baldadigheden worden direct gestraft met hechtenis. Omtrent
het oproer te Emmerik vernamen we van de grens nog het volgende: De munitie begon
1395 bij de pioniers, die gisteren dienst weigerden, welk voorbeeld gevolgd werd door de
infanterie. Een luitenant die de oproerlingen tot kalmte wilde brengen, werd
mishandeld; de onderscheidingsteekenen werden hem afgescheurd en daarna werd hem zijn
geheele uniform uitgetrokken. In een burgerpak moest hij vluchten. Vele soldaten
deserteerden; vijftig maakten daarbij gebruik van een politie-barkas op den Rijn, de
1400 onderofficieren van militaire auto. Allen gingen in de richting Wesel. Het geheele
treinverkeer staat stil; elke verbinding met Keulen en Dusseldorf is verbroken. In
den nacht van Vrijdag op Zaterdag 3 uur kwam te Emmerik een extra-trein aan met
vluchtende Hollandsche arbeiders. Voor gisternacht werd er een aantal extratreinen
verwacht met duizenden Hollanders, allen munitie-arbeiders van Krupp. Men meldt ons
1405 uit Vaals: Naar wij vernemen, zijn te Aken Revolutionaire soldaten en matrozen
aangekomen. De stad bevindt zich in de macht van de soldaten. De officieren zijn
afgezet terwijl soldatenraden zijn opgericht. Reeds zijn hier een twintigtal
geallieerde krijgsgevangenen aangekomen, die door de militairen worden bewaakt. Het
gerucht, als zou er een station in Aken door revolutionaire soldaten zijn
1410 gebombardeerd, wordt tegengesproken. Wat men bier gehoord heeft, is het
afweergeschut, dat 12 geallieerde vliegtuigen beschoot, die Aken wilden bombardeeren.
De Hollandsche grens wordt bewaakt. De Duitsche grenswacht bij Vaals is verdwenen. De
grens wordt niet meer bewaakt. Hedenmiddag waren reeds een honderdtal Franschen en
Kussen bij Vaals over de grens gekomen.

1415 **De vluchtelingen.**

De "Batavier III" zal Maandag a.s. gereed zijn om overmorgen van Rotterdam met 300
naar het vaderland terugkeerende vluchtelingen te vertrekken. De beide andere
Batavierbooten zullen spoedig daarna kunnen vertrekken. De Fransche loodsers zijn
1420 reeds gearriveerd. De Fransche en Engelsche passagiersbooten, welke mede aan het
terugbrengen van vluchtelingen zullen dienstbaar gemaakt worden, weden spoedig hier
te lande verwacht. Gistermiddag te 3 uur arriveer[e]de aan de Wilhelminakade te
Rotterdam, begeleid door en Nederlandsch officier en een pleegzuster, de eerste trein
met 400 vluchtelingen. In minder dan een half uur tijds waren de reizigers uitgeladen
1425 en was hun bagage ondergebracht in een loods van de Holland-Amerikalijn. De
Rotterdamsche politie regelde de uitlading. Aan den ingang van de terreinen der N. A.
S. M. werden de identiteitskaarten der vluchtelingen gecontroleerd, waarna allen in
de landverhuizersverblijven der lijn, thans ingericht voor 1200 vluchtelingen, een
plaats vonden. Vanmiddag om 5 uur komt de tweede trein die 700 passagiers meebrengt.
1430 De president-directeur van het Rijkskantoor voor vee en paarden deelt mede, dat al
het vee der Belgische vluchtelingen door hare vertegenwoordigers aan de grens in
ontvangst genomen wordt, geregistreerd en bewaard voor degenen, die het later
wenschen mede terug te nemen, of tegen den vollen regeeringsprijs overgenomen van
hen, die het wenschen te verkoopen. Het is aan particulieren streng verboden het vee
1435 van vluchtelingen te koopen. Het op deze wijze gekochte vee zal worden onteigend en
aan de betrokken handelaren zullen in het vervolg geen vervoerbewijzen etc. meer

worden verstrekt. Vluchtelingen, die direct naar het bevrijde gedeelte van België wenschen terug te keeren, kunnen hun vee weder medenemen.

1440 **Uit Zeeuwsch-Vlaanderen.**

Sas van Gent, 9 Nov. 6½ u. n.m. Alsof er niet de minste vredesvooruitzichten worden hier door beide partijen de oorlogshandelingen voortgezet. Het zou voor groot militair werk een uitgezochte dag zijn geweest, er was veel beter zicht dan Maandagmiddag en als een hevig vuurgevecht in de bedoeling zou hebben gelegen, bood 1445 de heldere lucht daarvoor uitstekende gelegenheid. Toch is het niet veel geweest vandaag, ofschoon ook in dit opzicht de dag niet voor den avond kan worden geprezen. Tot dusverre bepaalde zich de actie tot het wisselen van kanonschoten en het 1450 beschieten van een enkelen al te nieuwsgierigen vlieger der Duitschers. Van het met de Deutsche kleuren beschilderde afsluithek aan deze zijde van het Kanaal was nogal bedrijvigheid in Selzaete waar te nemen. Onder het kanongebulder der geallieerden reden wagens in draf over de markt en in tal van huizen aan de overzijde van het Kanaal kwamen omstreeks half vier Deutsche soldaten, die met een pont naar de overzij 1455 werden gebracht. Ook zag ik door een kijker duidelijk militairen kruipen over de sponten de verwrongen balken van de opgeblazen voetbrug. Plotseling klonk een vreeselijke slag en ging een rookwolk hoog op. De Duitschers hadden weer iets in de lucht laten vliegen. Na de ontploffing zag ik vele bewoners vluchten uit de huizen aan den overkant van het Kanaal, naar schatting van veertig tot vijftig personen, mannen, vrouwen en kinderen. Lange de geheele overzijde van het Kanaal waren op 1460 honderd meter van elkaar in de loopgraaf posten met machinegeweren uitgezet en aan deze kanaalzijde ratelde nu en dan een mitrailleur. Een kwartier na de eerste ontploffing werd eenzelfde slag gehoord, een kwartier later nog een, dus drie ontploffingen in het geheel. Zij deden den grond trillen; de rookwolken verhinderden gedurende enkele oogenblikken het uitzicht op het stadje. Behalve de consternatie, welke deze slagen brachten onder de kleine groep burgers, die te Selzaete zijn 1465 gebleven, was duidelijk het verplaatsen van stukken geschut waarneembaar; ze werden dichter bij het Kanaal geplaatst. Tot op dit oogenblik is van Deutsche zijde geen uitbreiding aan de actie gegeven, van Belgische zijde evenmin. Bij onderzoek bleek dat de Duitschers twee huizen en 'n kleine brug van een zijkanaal hebben opgeblazen. Zij hebben op eenigen afstand van de vernielde voetbrug meer naar 1470 het zuiden een zijkanaaltje op het groote Kanaal aangelegd met twee sluizen en een kleine brug. Door middel van dit watertje hoopten zij een groot deel van den westelijken oever te kunnen inundeeren. Bevreesd dat de Belgen, die zich in het terrein even voor de voetbrug bevinden, oprukken en van brug en sluizen gebruik zouden maken, hebben zij deze weggenomen en wordt hun thans het voornemen toegedicht 1475 tot inundeering van een gedeelte van den oever over te gaan. Het plan kunnen zij koesteren doch de waterstand van het Kanaal is door de vernieling der sluizen zoo laag, dat volgens een deskundige het onder water zetten niet zal kunnen geschieden. Aan den oostelijken oever heb ik een Deutschen schildwacht, een Hamburger dien ik te Eede heb leeren kennen, de nieuwste gebeurtenissen in zijn vaderland meegedeeld. "De 1480 Keizer afgetreden?" Ik bevestigde het nogmaals. "En de Kroonprins?" vroeg een zijner kameraden: "Ook die?" Het interesseerde den mannen toch niet heel erg; zij hadden het verwacht. De gebeurtenissen te Hamburg en andere plaatsen gaven hun daarentegen aanleiding tot het stellen van tal van vragen, die ik niet kon beantwoorden. "Of 't dan gauw vrede zou worden?" Die kans beschouwde ik als zeer groot. De mannen 1485 geloofden mij omdat zij het gaarne gelooven wilden, naar hunne uitdrukkelijke verklaring er genoeg van hadden hun leven te wagen voor een hopelooze zaak.

De hospitaalschepen.

De dienst van de hospitaalschepen "Sindoro" en "Zeeland" tusschen Rotterdam en Boston 1490 is voorloopig gestaakt, aangezien in dit jaargetijde de reis door het gevaarlijk gedeelte van de Noordzee niet meer bij daglicht worden volbracht, hetgeen voor de veiligheid vereischt is. De overtocht zoude nog mogelijk zijn indien in plaats van Boston een haven aan de Theems kon worden aangedaan. Te zijner tijd is aan de Britsche en Deutsche Regeeringen medegedeeld dat beide reederijen bereid waren hare 1495 schepen in dat geval beschikbaar te blijven stellen. Geen van beide Regeeringen heeft tot nu toe haar gevoelen hieromtrent doen kennen.

Duitsche vliegmachine gedaald. Twee dooden.

Te St. Jansteen is Donderdagavond een groote vliegmachine gedaald, bemand met een 1500 luitenant en twee waarnemers. Het vliegtuig kantelde tegen een boom en kwam toen in een sloot terecht. Twee der inzittenden werden gedood, terwijl de derde verwond werd. Toen men bezig was de dooden en gewonde onder de machine vandaan te halen, sprong het

1505 benzine-reservoir, waardoor het toestel in brand raakte en een der lijken mede verbrandde. Ook liepen eenige soldaten brandwonden op. De twee lijken en ook de gewonde zijn naar het R. K. Liefdehuis te Hulst overgebracht.

TIJDSCHRIFTEN.

1510 Wij troffen in het *Tijdschrift voor Electrotechniek* een mededeeling aan over de telefoon in de Vereenigde Staten, waaruit – opnieuw – blijkt hoe sterk zich dit communicatiemiddel in Amerika ontwikkeld heeft en nog verder gaat zich te ontwikkelen.

1515 Op het einde van het jaar 1917 werd de telefoondienst in de Vereenigde Staten van Amerika uitgeoefend door 37 Bell-Maatschappijen, welke krachtens overeenkomst of vergunning in nauw verband staan tot de "American Telephone and Telegraph Company" en door 9129 van haar financieel onafhankelijke maatschappijen, die voor de verkeersafwikkeling met de Bell-netten in verbinding zijn gebracht.

Deze 9166 maatschappijen exploiteeren als een geheel onder den naam van "The Bell System", onder hoofdleiding van de "American Telephone and Telegraph Company", de locale en interlocale telefoon.

1520 Daarenboven vindt men in de Vereenigde Staten ongeveer 2000 geheel op zich zelf staande telefoonondernemingen, benevens een groot aantal plattelands lijnen en netten, waarvan er weer 22299 met de Bell-netten in telefonische gemeenschap staan. Het aantal aan de Bell-netten aangesloten maatschappijen, lijnen en netten stijgt voortdurend. Bedroeg hun aantal in 1910 reeds 17845, in 1915, 1916 en 1917 steeg dit
1525 cijfer respectievelijk tot 28306, 30358 en 31428. Met reden mag dus worden verwacht, dat in de naaste toekomst alle telefoonnetten en lijnen in de Vereenigde Staten onder de hoofdleiding der A.T.T.C. zullen komen.

Het dradennet van de Bell-Maatschappijen, waarvan 94% uit koperdraad bestaat, vermeerderde volgens het laatst verschenen jaarverslag van de A.T.T.C. in het
1530 afgelopen jaar met 2,760,172 Engelsche mijl en bereikte daardoor op 1 Januari 1918 eene lengte van 22,610.487 mijl. Aangezien daarvan 3,088,808 mijl uitsluitend voor interlocaal verkeer zijn bestemd, bereikten de locale netaansluitingen een gezamenlijke draadlengte van 19,521,679 mijl. Blijkens een statistisch overzicht bedroeg de totale draadlengte van de Bell-Maatschappijen in 1917: 22,610,487 Eng.
1535 Mijl, waarvan dus ruim 19 en een half millioen locale netaansluitingen en ruim drie millioen interlocale draden. De toeneming der draadlengte van 1916 op 1917 is grooter dan ooit te voren en meet 2,760,172 E. M. In 1895 was er een totale draadlengte van 675,415 Eng. mijl. De aanleg voor de ondergrondsche draden van de Bell-Maatschappijen heeft tot op 1 Januari 1918: 254,600,000 dollar gekost. De lengte van de interlocale
1540 draden van de op zichzelf staande maatschappijen, behoorende tot "The Bell System", is ongeveer 410.000 mijl; met den interlocalen draad van de Bell-netten samen geeft dit een lengte van drie en een half millioen mijl aan draden, die bijna alle steden en plattelandsgemeenten in de Vereenigde Staten onderling in telefonische gemeenschap brengen.

1545

BEURS EN NIJVERHEID.

Petroleumproductie uit steenkolen.

1550 Reeds eenigen tijd geleden is men er, naar "The Engineer" mededeelt, in geslaagd petroleum direct te bereiden uit steenkool. De daartoe genomen proefnemingen reeds te boven is en thans in Engeland geregeld met succes wordt aangewend, zoowel op particuliere ondernemingen als in staatsbedrijven. Volgens de "Indian Industries and Power" is eene Britsche maatschappij voornemens op verschillende plaatsen in Engelsch-Indië fabrieken op te richten, waarin uit steenkolen petroleum zal worden gefabriceerd.

1555

Uit de Ver. Staten.

De Southern Railway heeft op de preferente aandelen een onveranderd halfjaarsdividend aangekondigd.